

Fylkesmenn og kommuner

Kontaktperson:
Vår dato: 08.01.2018
Vår referanse: 18/1
Rundskriv erstatter: 2017-7

Kommentarer til regler i forskrift om tilskot til avløsning ved sykdom og fødsel mv. samt retningslinjer for beregning av tilskudd og søknadsbehandling

Dette rundskrivet erstatter Rundskriv 2017-7. De viktigste endringene er nevnt nedenfor.

Rundskrivets del 1 gir veiledning til hvordan reglene i forskrift om tilskot til avløsning ved sykdom og fødsel mv. av 19. desember 2014 skal tolkes og anvendes.

Rundskrivets del 2 tar for seg reglene om beregning av tilskuddet som fremkommer av jordbruksavtalen. Her forklares fremgangsmåten for beregning av tilskuddet og det gis flere eksempler på tilskuddsberegning i ulike typer saker.

Rundskrivets del 3 tar for seg gangen i saksbehandlingen og gir veiledning til utfylling av søknadsskjemaet og saksbehandlingsblanketten.

Endringer i Del 1:

- *Dispensasjon fra kravet om ½ G i næringsinntekt.* Det er tydeligere forklart hvordan dispensasjonsvedtak skal utformes, hvilke vurderinger som må fremgå av vedtaket og at det ikke er anledning til å gi generell dispensasjon fra vilkåret for lang tid fremover. Se punkt 1.3.2.

- *Avsnitt 1.5.1 om søknad – endret tolkning av når søknadsfristen begynner å løpe:* I forrige utgave av dette rundskrivet var forskriftsteksten, i lys av enkelte uttalelser i forarbeidene, tolket annerledes enn en normal språklig forståelse skulle tilsi. På side 13 sto det således at «Søknad,....., skal leveres senest 3 måneder etter siste dag som gir rett til tilskudd». Ut fra den faktiske ordlyden i forskriften blir dette for strengt ettersom det kan være vanskelig for søker å vite hvilke perioder som gir rett til tilskudd. Ved vurdering av om søknadsfristen er overholdt skal forskriften altså leses bokstavelig. Det er siste dag av avløsningsperioden som er startpunktet for søknadsfristen.

Endringer i Del 2 og 3:

- Tabeller og eksempler er oppdatert med *satser* som gjelder for avløsning i 2018.

- *Fra januar 2018 er det produksjonen første dag av søknadsperioden som skal ligge til grunn for foretakets maksimale dagsats.* Som følge av endringer i jordbruksavtalen er det ikke lenger arten av og størrelsen på produksjonen per 1. januar i avløsningsåret som er avgjørende for tilskuddsgrunnlaget, og dermed den maksimale dagsatsen, til foretaket. Det blir følgelig ikke utarbeidet noen lister over beregnet tilskuddsgrunnlag til jordbruksforetakene i år. Se mer under punkt 2.2.1.

- Fremgangsmåten for beregning av tilskudd til mottakere av *gradert uføretrygd* som er sykmeldt fra sitt deltidsarbeide i foretaket er endret. Se punkt 2.2.2. Bakgrunnen for endringen er at den forrige fremgangsmåten hensyntok uføregraden som lå til grunn for uføretrygden når en skulle gradere dagsatsen. Det er imidlertid ikke mottaket av uføretrygd som gir grunnlag for å få tilskudd. Det blir derfor mer korrekt å likestille mottakerne av uføretrygd med jordbrukere som f.eks. har lønnet arbeid ved siden av. Beregningseksempel nr. 8 som sto under punkt 2.4.1 i Rundskriv 2017-7 er fjernet ettersom beregningen av tilskuddet for denne gruppen nå blir lik som for alle andre jordbrukere.

- *Søknadsskjemaet (LDIR 151) er revidert* som følge av at det nå er produksjonen første dag i søknadsperioden som ligger til grunn for tilskuddsgrunnlaget og foretakets maksimale dagsats. Søker skal selv oppgi antallet dyr, dekar planteproduksjon, bifolk og kvadratmeter veksthusproduksjon foretaket hadde denne datoen. Se punkt 3.2.4 for en nærmere beskrivelse av endringene i skjemaet.

- Beskrivelsen av *saksbehandlers arbeid med å fylle ut foretakets tilskuddsgrunnlag og maksimale dagsats i saksbehandlingsblanketten*, er endret. Saksbehandler må kontrollere beregningen av, eller eventuelt selv beregne, tilskuddsgrunnlaget basert på opplysningene om produksjonen. I den forbindelse må saksbehandler vurdere om opplysningene i søknadsskjema virker korrekte og eventuelt kontrollere disse nærmere. Se punkt 3.6.2.

Kommentarer til regler i forskrift om tilskot til avløsning ved sjukdom og fødsel mv. samt retningslinjer for beregning av tilskudd og søknadsbehandling.....	1
DEL 1. GJENNOMGANG AV FORSKRIFTENS BESTEMMELSER.....	5
1.1 FORMÅL § 1.....	5
1.2 FORHOLDET TIL JORDBRUKSOPPGJØRET § 2.....	5
1.3 GENERELLE VILKÅR § 3.....	6
1.3.1 Krav til foretaket.....	6
1.3.2 Krav til den som avløses – næringsinntekt fra foretaket.....	6
1.3.3 Krav om dokumenterte kostnader til avløsning.....	8
1.3.4 Krav til avløser.....	8
1.4. FORHOLD SOM KAN GI RETT TIL TILSKUDD § 4 – § 7.....	9
1.4.1. Tilskudd ved sykdom – § 4.....	9
1.4.2. Tilskudd ved svangerskap, fødsel og adopsjon av barn under 15 år – § 5.....	10
1.4.3. Tilskudd ved sykdom hos barn – § 6.....	11
1.4.4. Tilskudd ved dødsfall – § 7.....	12
1.5 ADMINISTRATIVE BESTEMMELSER.....	12
1.5.1 Søknad – § 8.....	12
1.5.2 Administrasjon, dispensasjon og klage – § 9.....	13
1.5.3. Opplysningsplikt og kontroll, krav til dokumentasjon – §10.....	14
1.5.4. Avkorting ved regelverksbrudd – § 11 og ved feil opplysninger – § 12.....	16
1.5.5. Avkorting ved brudd på frist ved kontroll – § 12 andre punktum.....	17
1.5.6. Tilbakebetaling og renter mv – § 13.....	18
DEL 2. BEREGNING AV TILSKUDET.....	19
2.1 BEREGNINGSREGLENE.....	19
2.1.1 Dagsats.....	19
2.1.2 Gradering.....	19
2.1.3 Fradrag.....	19
2.1.4 Bare ett tilskudd per foretak av gangen.....	20
2.1.5 Bare tilskudd til ett foretak av gangen.....	20
2.1.6 Maksimalt tilskudd.....	20
2.1.7 Korrigerings av utbetalingen pga. flere delsøknader for én lang avløsningsperiode.....	20
2.1.8 Oppsummering – beregningen av tilskuddet.....	21
2.2 NÆRMERE OM DAGSATSEN.....	22
2.2.1 Tabellene i jordbruksavtalen.....	22
2.2.2 Gradering av dagsatsen.....	24
2.3 NÆRMERE OM FRADRAG.....	26
2.3.1 Ytelser fra NAV ved sykdom, uførhet og fødsel.....	26
2.3.2 Lønn.....	26
2.3.3 Pensjonsytelser.....	27
2.3.4 Godtgjørelse for tapt arbeidsfortjeneste ol.....	27
2.3.5 Omregning av inntekt som skal gå til fradrag til inntekt per dag.....	27

2.4. BEREGNING AV TILSKUDD I ULIKE TYPER SAKER – EKSEMPLER	28
2.4.1 Sykmelding	28
2.4.2 Svangerskapspengene	31
2.4.3 Permisjon 14 dager i forbindelse med fødsel, adopsjon eller omsorgsovertakelse	32
2.4.4 Foreldrepenger	32
2.4.5 Barns sykdom	34
2.4.6 Dødsfall	34
DEL 3. OM SAKSBEHANDLINGEN	35
3.1. ENDRINGER I SØKNADSBLANKETTEN OG ARBEIDET MED UTFYLLING AV SAKSBEHANDLINGSBLANKETTEN	35
3.2 SØKNADEN OG SØKNADSSKJEMA	36
3.2.1 Grunnopplysninger	36
3.2.2 Avløsningsårsak	36
3.2.3 Inntektene til den avløste i søknadsperioden	36
3.2.4 Oppgi antallet dyr, bifolk, dekar eller m ² foretaket hadde første dag i perioden det søkes tilskudd for	37
3.2.5 Opplysninger om avløser og utført avløsning	37
3.2.6 Opplysninger om søker – underskrift – fullmakt til innhenting av opplysninger	38
3.3 GANGEN I SAKSBEHANDLINGEN	38
3.4. MELDING OM VEDTAK – TILSKUDD TIL AVLØSNING VED SYKDOM OG FØDSEL MV.	40
3.4.1 Kommunen sender ikke ut «Melding om vedtak...» før saken har blitt registrert i Saturn for maskinell beregning og utbetaling av tilskudd hos FM	40
3.4.2 Kommunen sender ut brevet «Melding om vedtak...» med en gang vedtaket er fattet ..	40
3.4.3 Offentlighet og innsyn	41
3.5 SAKSBEHANDLINGSSBLANKETTEN DEL 1	41
3.5.1 Om søknaden	41
3.5.2 Søknadsperioden	42
3.5.3 Vilkår for tilskudd – generelle vilkår	42
3.5.4 Vilkår for tilskudd – årsaksavhengige vilkår	42
3.5.5 Dispensasjon fra vilkår	43
3.5.6 Kommunens vilkårsvurdering og evt. avslagsvedtak	44
3.6 SAKSBEHANDLINGSBLANKETTEN DEL 2	44
3.6.1 Søknad om tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel mv.	44
3.6.2 Søknadsperiode, tilskuddsgrunnlag og dagsats	44
3.6.3 Oppdeling av søknadsperioden / graderte dagsatser	45
3.6.4 Inntekter til fradrag	45
3.6.5 Maksimalt tilskudd	45
3.6.6 Opplysninger om avløsningen	46
3.6.7 Dokumenterte utgifter til avløsning	46
3.6.8 Eventuell korrigerende utbetaling der det er gjort tidligere delutbetalinger.	46
3.6.9 Kommunens vedtak	47
3.6.10 Fylkesmannens anvisning	47

DEL 1. GJENNOMGANG AV FORSKRIFTENS BESTEMMELSER

1.1 FORMÅL § 1

Tilskuddsordningen skal ifølge § 1 medvirke til å dekke kostnader til avløsning ved jordbrukerens¹ egen eller barns sykdom, ved svangerskap, ved fødsel, adopsjon eller omsorgsovertakelse, og ved jordbrukerens dødsfall. Formålet med ordningen er altså ikke å bedre økonomien i jordbruksforetak generelt, men å fungere som et sikkerhetsnett når jordbrukeren av bestemte årsaker helt eller delvis er ute av stand til å utføre det arbeidet han eller hun vanligvis vil ha gjort for å holde driften i foretaket i gang.

1.2 FORHOLDET TIL JORDBRUKSOPPGJØRET § 2

§ 2 slår fast at tilskuddet skal beregnes ut fra det som fastsattettes i medhold av jordbruksoppgjøret. Satsene og beregningsreglene er altså å finne i jordbruksavtalen.

Satser

Tilskudd beregnes for antallet dager det kan utbetales tilskudd for i søknadsperioden. Det er fastsatt fem nivåer for dagsatsen. Maksimal dagsats er satt til 1555 kroner. Hvilket nivå et foretak skal ha avhenger av hvilken type produksjon foretaket driver og størrelsen på denne. Se nærmere avsnitt 2.2.1.

Beregningsregler

Husdyrprodusenter og veksthusprodusenter kan få tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel mv. gjennom hele året. Honningprodusenter og produsenter av planter på friland kan få tilskudd for avløsning i onnetida.

Det skal gjøres fradrag for stønader og andre inntekter den som har blitt avløst kan få i perioden det søkes tilskudd for.

Dagsatsen skal graderes dersom jordbrukeren er delvis sykmeldt fra arbeidet i foretaket, mottar graderte svangerskapspengene, tar ut foreldrepenger med 80 % dekningsgrad eller benytter muligheten til å ta ut graderte foreldrepenger ved siden av deltidsarbeid.

Det gis kun ett tilskudd per person i samme periode. Likeledes gis det kun ett tilskudd per foretak i samme periode. Av jordbruksavtalen fremgår det at dersom Fylkesmannen eller Landbruksdirektoratet finner at det for en periode foreligger særlige forhold som taler for å gi et foretak tilskudd for avløsning utover dette, kan det gis dispensasjon fra denne regelen.

Se rundskrivets del 2 om beregning av tilskudd for nærmere utdyping av reglene for beregning, fradrag, fremgangsmåten for og eksempler på beregning.

¹ Med «jordbruker/-en» menes person som arbeider aktivt i driften av foretaket og som har næringsinntekt fra foretakets jordbruks- eller gartnerivirksomhet. Det kan altså både være den som noen vil tenke på som «selve» jordbrukeren og andre, for eksempel ektefellen. Ofte er det underforstått at personen har blitt avløst.

1.3 GENERELLE VILKÅR § 3

De generelle vilkårene som må være oppfylt i alle situasjonene som kan gi rett til tilskudd etter denne ordningen kan deles inn i kategoriene: 1) krav til foretaket, 2) krav til den som avløses, 3) krav om dokumenterte kostnader til avløsning, og 4) krav til avløser.

1.3.1 Krav til foretaket

Det kan gis tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel mv. til foretak som er registrert i Enhetsregisteret, og som driver vanlig jordbruksproduksjon. Kravet om at det skal drives vanlig jordbruksproduksjon innebærer et krav om at produksjonen har et næringsmessig preg og drives i tråd med god agronomisk praksis og godt husdyrhold. Utgangspunktet for vurderingen av «vanlig» vil være objektive gjennomsnittstall eller standarder, men det vil være rom for et visst avvik fra disse. En ytterligere utdyping av hva som ligger i vanlig jordbruksproduksjon finnes i forarbeidene og retningslinjene til forskrift om produksjonstilskudd og avløsning i jordbruket av 19.12.2014.

1.3.2 Krav til den som avløses – næringsinntekt fra foretaket

Det er et vilkår at den som har blitt avløst har næringsinntekt fra foretakets jordbruks- eller gartnerivirksomhet. Næringsinntektens størrelse er knyttet opp mot grunnbeløpet (G) i folketrygden, og må være minst $\frac{1}{2}$ G. Det er den *gjennomsnittlige* næringsinntekten i de to siste inntektsårene bonden har fått endelig skatteoppgjør for, per 1. januar i det året avløsningen har funnet sted, som er avgjørende. Dette betyr at vedkommende godt kan ha negativ næringsinntekt det ene året, så lenge næringsinntekten det andre året er stor nok til at gjennomsnittet likevel er minst $\frac{1}{2}$ G. Dersom den som har blitt avløst ikke har fått endelig skatteoppgjør fordi han eller hun har innvendinger mot fastsettingen (tidligere kalt ligningen) for ett eller flere år, legges tallene foreløpig fastslått av skatteetaten til grunn.

For avløsning utført i 2018 er det således inntekten i 2015 og 2016 som er avgjørende. Den gjennomsnittlige næringsinntekten for disse to årene må minst utgjøre halvparten av det gjennomsnittlige grunnbeløpet (G) for det siste av dem. Gjennomsnittlig G for 2016 var 91 748 kroner ($\frac{1}{2}$ G = 45 870). Den som blir avløst i 2018 må derfor ha hatt en gjennomsnittlig næringsinntekt fra foretakets jordbruks- eller gartnerivirksomhet i 2015 og 2016 på minst 45 870 kroner for at det skal kunne utbetales tilskudd.

Næringsinntekt fra enkeltpersonforetak (ENK) hentes fra utskrift av fastsettingen (tidligere kalt godkjent ligning) post 2.7.1 «Inntekt fra jordbruk». Hvis den avløste har næringsinntekt fra samdrift (ANS eller DA) hentes inntekten fra post 2.7.8. Det må da bekreftes at næringsinntekten gjelder jordbruk/gartneri. Sykepenger kan regnes inn i næringsinntekten hvis det bekreftes at retten til disse er opptjent gjennom næringsinntekt fra jordbruk/gartneri, post 2.7.13.

Kravet om næringsinntekt gjelder alle det søkes om tilskudd til avløsning av. Dette innebærer at inntekten fra foretaket må deles mellom ektefeller for at det skal kunne gis tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel mv. for begge. Samboere må eventuelt opprette et ANS eller et DA for å kunne fordele næringsinntekten seg imellom. Det gis ikke tilskudd til avløsning av ansatte i eller eiere av aksjeselskaper fordi disse mottar hhv. lønn eller utbytte, og ikke næringsinntekt, fra selskapet.

Dispensasjon fra kravet til næringsinntekt

Hensikten med vilkåret om at den som avløses må ha minst ½ G i næringsinntekt fra foretakets jordbruks- eller gartneridrift er å sikre at tilskuddet utbetales for avløsning av personer med en reell tilknytning til driften av foretaket. Det er imidlertid ikke lovgivers hensikt å stenge nyetablerte jordbrukere eller jordbrukere som ikke har tilstrekkelig næringsinntekt på grunn av store investeringer eller lignende ute fra tilskuddsordningen. Dette ble presisert i brev fra Landbruks- og matdepartementet til Landbruksdirektoratet av 16. januar 2017.

Dispensasjon fra næringsinntektsvilkåret kan gis etter en konkret vurdering i den enkelte sak der Fylkesmannen tar stilling til 1) om foretakets jordbruksdrift er å anse som næringsvirksomhet og 2) om den avløste har tilstrekkelig tilknytning til driften av foretaket. Dette siste må sees i lys av at det bare bør gis tilskudd for avløsning som er nødvendig fordi vedkommende ikke kan utføre de oppgavene han eller hun vanligvis utfører for å holde den daglige driften i gang.

I kravet om *næringsvirksomhet* ligger at foretaket må drive næring i skattemessig forstand. Det betyr at jordbruksvirksomheten må være av økonomisk karakter, ha et visst omfang og varighet. Foretaket må drive vanlig jordbruksproduksjon og virksomheten må være egnet til å gå med overskudd over tid. Det betyr at selv om virksomheten går med underskudd noen år etter oppstart, eller etter omlegging av driften eller store investeringer, så kan det gis dispensasjon hvis det er sannsynlig at driften blir innbringende etter hvert. Dersom ligningsmyndighetene ikke aksepterer virksomheten som næringsvirksomhet kan det ikke gis dispensasjon fra næringsinntektsvilkåret. Hobbyvirksomhet er ikke å anse næringsvirksomhet i skattemessig forstand.

Innehaver av enkeltpersonforetak som leverer næringsoppgave fra jordbruk vil vanligvis kunne sies å ha nødvendig *tilknytning til driften* av foretaket selv om vedkommendes næringsinntekt fra foretaket enkelte år har vært lavere enn ½ G. Adgangen til å gi dispensasjon fra næringsinntektsvilkåret for innehaverens ektefelle er snevrere. Det kan imidlertid gis dispensasjon i forbindelse med ektefellens sykdom dersom foretakets jordbruksproduksjon på sykdomstidspunktet er av en slik art og størrelse at den krever begge ektefellenes samtidige innsats og tilstedeværelse, og at det er sannsynlig at begge deltar i driften.

Dispensasjon skal kun gis etter en konkret vurdering i den enkelte sak. For at vurderingen skal være tilstrekkelig konkret må den knyttes til et nærmere begrenset tidsrom og vanligvis også til en bestemt avløsningsårsak. Det er ikke anledning til å gi en dispensasjon på generelt grunnlag eller for lang tid fremover. Dersom dispensasjon fra næringsinntektsvilkåret gis for innehavers ektefelle, må det fremgå av vedtaket hvor stor og hvilken type produksjon foretaket driver og det må utdypes hvorfor ektefellenes samtidige arbeidsinnsats er nødvendig.

1.3.3 Krav om dokumenterte kostnader til avløsning.

Tilskudd kan gis til dekning av dokumenterte utgifter til avløsning. I dette ligger for det første et krav om at utgiftene skal dokumenteres, se nærmere under avsnitt 1.5.3. For det andre er det et krav om at utgiftene gjelder utført avløsning. For at noe skal regnes som avløsning må det dreie seg om arbeidsoppgaver knyttet til den typen produksjon som kan gi grunnlag for tilskuddet: Husdyrdrift, helårs veksthusproduksjon eller, i onnetida, til planteproduksjon på friland eller honningproduksjon. Både utgifter til egen ansatt avløser og tjenester levert fra avløserlag, kommunen og fra andre foretak kan gi rett til tilskudd. Dersom avløseren er ansatt i foretaket kan utgifter til lønn, feriepenger, arbeidsgiveravgift og eventuell avgiftspliktig kjøregodtgjørelse gi grunnlag for tilskudd. Utgifter til varer eller materiell som blir benyttet ved utførelsen av tjenesten gis det ikke tilskudd for.

Begrepet avløsning innbefatter *de arbeidsoppgavene som det ikke er uvanlig at gårdbrukere utfører selv*. Det skal legges et objektivt avløsningsbegrep til grunn. Dette innebærer at dersom det er uvanlig at bønder flest utfører arbeidsoppgaven, vil ikke tjenesten gi grunnlag for tilskudd til avløsning. Selv om en jordbruker faktisk pleier å utføre en arbeidsoppgave selv, fordi han eller hun har spesialkompetanse, så vil vedkommendes foretak likevel ikke kunne få tilskudd til avløsning for kjøp av tilsvarende tjenester fra andre, så lenge det er uvanlig at bønder flest utfører denne typen arbeid.

Landbruksdirektoratet har forhåndsvurdert ulike typer arbeidsoppgaver/tjenester. Oppramsingen nedenfor er ikke uttømmende, men kan tjene som rettesnor når andre tjenester skal vurderes.

Utgifter til følgende kan gi grunnlag for tilskudd:

Stell og føring av dyr, saueklipping, klauvskjæring, vedlikehold av driftsbygning i form av for eksempel maling eller snekkerarbeid, såing, jordarbeiding, gjødsling, innhøsting, rundballepressing, gjerdehold, beiterydding, frakt av dyr til og fra beite mv.

For så vidt gjelder sykdomsavløsning kan også utgifter til lønningsarbeid gi grunnlag for tilskudd. Det er jo nødvendig å sørge for korrekt og rett-tidig lønnsutbetaling for at noen skal være villige til å avløse jordbrukeren. Det gis ikke tilskudd til avløsning ved ferie og fritid for slike utgifter.

Utgifter til følgende kan ikke gi grunnlag for tilskudd:

Dyrlege, regnskapsføring, rådgivning fra husdyrkontrollen, drektighetskontroll, husdyrkontroll, rørlegger, elektriker eller bilmekaniker.

1.3.4 Krav til avløser

For at foretaket skal kunne få tilskudd må avløseren være fylt 15 år når avløsningen skjer. Det er ingen øvre aldersgrense for avløseren. Avløseren kan ikke være en som har næringsinntekt fra foretaket, eller en som er ektefelle/samboer med en som har næringsinntekt fra foretaket. Dette gjelder også der ektefellen/samboeren er ansatt som landbruksvikar eller avløser i avløserlaget.

1.4. FORHOLD SOM KAN GI RETT TIL TILSKUDD § 4 – § 7

1.4.1. Tilskudd ved sykdom – § 4

Tilskudd til avløsning ved sykdom kan utbetales for avløsning av jordbrukere som var 69 år eller yngre da avløsningen fant sted.

Krav om sykmelding

Den som avløses må ha vært sykmeldt fra *arbeid i landbruksforetaket* for at foretaket skal ha rett til tilskudd. Det er ikke tilstrekkelig å være sykmeldt fra annet arbeid. Det framgår av sykmeldingen hvilket arbeid en er sykmeldt fra.

For at det skal kunne utbetales tilskudd til avløsning av en jordbruker som mottar gradert uføretrygd, må vedkommende være sykmeldt ut over den varige uførheten. Det kan ikke utbetales tilskudd til avløsning av en person som mottar uføretrygd basert på helt nedsatt inntektsevne. Dersom den avløste mottar arbeidsavklaringspenger (AAP) må det fremgå av legeerklæring at vedkommende på grunn av sykdom eller skade ikke kan utføre arbeid i foretaket.

Hvis jordbrukeren har vært sykmeldt lenger enn 16 dager og ikke har mottatt sykepenger fra NAV i tråd med sykmeldingen, må søkeren dokumentere hvorfor NAV ikke har utbetalt sykepenger. Avviket kan for eksempel skyldes at NAV ikke godkjenner sykmeldingen fordi legen har mistet retten til å sykmelde, sykmeldingen er for dårlig utfylt, sykmeldingen er etterdatert, eller NAVs rådgivende lege har innvendinger til sykmeldingsgraden. Kommunen kan i de fleste saker legge til grunn det NAV har godkjent, men må uansett gjøre en egen vurdering av opplysningene i saken.

En skriftlig bekreftelse fra sykehus eller spesialist på at jordbrukeren har vært til undersøkelse/kontroll sidestilles med sykmelding og gir rett til tilskudd til avløsning ved sykdom mv. for den dagen det var nødvendig å ta fri for å gjennomføre undersøkelsen. I de tilfellene det er lang reisevei til sykehus eller spesialist kan en dag i forkant og etterkant av dag(er) for undersøkelse eller kontroll legges til ved behov. Saksbehandler i kommunen må i så fall notere dette i saken.

365 dagers-grensen

Et foretak kan få tilskudd til avløsning av en og samme sykmeldte jordbruker for inntil 365 dager i løpet av de tre siste årene. Telling av dager er knyttet til antall sykmeldingsdager det utbetales tilskudd for og er helt frikoblet fra NAV sin telling av dager det er utbetalt sykepenger for. Forutsatt at jordbrukeren er sammenhengende sykmeldt så teller alle dager i perioden foretaket søker tilskudd for med – enten avløser har utført arbeid på bruket alle dagene eller bare noen av dagene i perioden. Dette kan illustreres med et eksempel:

Jordbrukeren var sykmeldt i 14 dager fra torsdag 10. desember til og med onsdag 23. desember. Foretaket søker tilskudd til avløsning for denne perioden. Avløseren har ikke jobbet i helgene. Helgedagene skal likevel telle med ved beregningen av maksimalt tilskudd for de to ukene og ved tellingen av antall dager det er utbetalt tilskudd for. Det vil si at det beregnes og utbetales tilskudd for 14 hele dager.

Foretaket trenger ikke å søke om tilskudd for hele sykmeldingsperioden. Bare dagene i den delen av sykmeldingsperioden det søkes tilskudd for teller med opp mot 365-dagersgrensen. Dette kan illustreres slik:

Jordbrukeren var sykmeldt i 21 dager fra torsdag 10. desember til og med onsdag 30. desember. I likhet med i helgene har familiemedlemmer kunnet hjelpe til i juleferien. Foretaket hadde derfor ikke utgifter til avløser i julen. Av den grunn velger foretaket å bare søke om tilskudd til avløser for de to første ukene i sykmeldingsperioden. De dagene jordbrukeren var sykmeldt den tredje uken skal det følgelig ikke beregnes eller utbetales tilskudd for og de teller ikke med når man skal se om grensen på 365 dager blir nådd. Antallet tilskuddsdager her blir etter dette 14 – akkurat som i eksempelet ovenfor.

Etter 26 uker uten utbetaling av tilskudd pga. jordbrukerens sykdom begynner tellingen av dager opp mot 365 dagers-grensen alltid på nytt (dvs. på dag 1). Da har det ikke lenger noen betydning hvor mange dager det er utbetalt tilskudd for på dette grunnlaget tidligere i treårsperioden.

Ikke dispensasjonsadgang fra tidsbegrensningen ved sykdom

Det er ikke adgang til å dispensere fra at tilskuddet til avløsning ved jordbrukerens sykdom opphører når det har blitt utbetalt for 365 dager i løpet av den siste treårsperioden. Det kan heller ikke dispenseres fra kravet om at det deretter må gå 26 uker uten utbetaling før tilskudd kan utbetales nytt for avløsning knyttet til jordbrukerens sykdom.

1.4.2. Tilskudd ved svangerskap, fødsel og adopsjon av barn under 15 år – § 5

Svangerskapspengene

Det kan gis tilskudd til avløsning for perioder den som avløses har mottatt svangerskapspengene. Svangerskapspengene utbetales fra NAV når den gravide ikke kan utføre sitt vanlige arbeid eller alternative arbeidsoppgaver på arbeidsstedet på grunn av svangerskapet.

Foreldrepenger

Det kan gis tilskudd til avløsning for perioder den som avløses har mottatt foreldrepenger. NAV utbetaler foreldrepenger til mor og far i forbindelse med fødsel, og i forbindelse med adopsjon av barn under 15 år. Foreldrepengene må tas ut innen tre år etter fødselen/adopsjonen. Dersom foreldrene ønsker å kombinere foreldrepermisjon med deltidsarbeid er det mulig å benytte gradert uttak av foreldrepenger. Selvstendig næringsdrivende må i så fall inngå en skriftlig avtale med NAV om dette. Varigheten av permisjonen, dekningsgrad og eventuell gradering kombinert med deltidsarbeid vil fremgå av vedtak om foreldrepenger fra NAV.

Engangsstønad ved fødsel og ved adopsjon av barn under 15 år

Det kan utbetales tilskudd dersom den som avløses har mottatt engangsstønad fra NAV. Engangsstønad utbetales i forbindelse med fødsel og adopsjon når moren ikke har opptjent rett til foreldrepenger. Hvis faren får/overtar eneomsorgen for barnet eller adopterer barn alene, kan han få engangsstønad dersom han ikke har rett til foreldrepenger.

Ved mottak av engangsstønad kan det gis tilskudd for det maksimale antallet uker mor kan få utbetalt foreldrepenger med 100 % dekningsgrad etter ordinære regler. Per 1. januar 2018 er dette 39 uker.

14 dager til avløsning i forbindelse med fødsel/adopsjon eller omsorgsovertakelse

Det kan utbetales tilskudd til avløsning av faren til barnet i inntil 14 dager i forbindelse med fødselen. Medmor likestilles med far, jf. barneloven § 4 a tredje ledd. Det er et vilkår at foreldrene bor sammen og at det ikke utbetales tilskudd til avløsning av moren for de samme ukene.

Avløsningen skal fortrinnsvis skje i sammenheng, men kan også deles slik at faren kan være tilstede en eller flere dager i forbindelse med fødselen og deretter når mor og barn har kommet hjem fra sykehuset.

Med «i forbindelse med fødselen» menes perioden fra to uker før fødselen til to uker etter at mor er kommet hjem fra sykehuset. Dersom avløsningen har skjedd forut for fødselen likestilles termindato med fødsel siden man ikke kan vite på forhånd akkurat når en naturlig fødsel vil finne sted.

Tilsvarende kan det gis tilskudd for avløsning av en av foreldrene i inntil 14 dager i forbindelse med omsorgsovertakelse ved adopsjon av barn under 15 år som ikke er stebarn og i forbindelse med overtakelsen av omsorgen for fosterbarn.

1.4.3. Tilskudd ved sykdom hos barn – § 6

Det kan gis tilskudd til avløsning når jordbrukeren følger barn til legeundersøkelse eller annen oppfølging i forbindelse med barnets sykdom eller skade. Det kreves ikke at undersøkelsen gjøres av spesialist eller på sykehus. Også undersøkelse hos fastlegen eller på legevakten kan gi grunnlag for utbetaling av tilskudd. Tilskudd på dette grunnlaget kan gis til og med det *kalenderåret* barnet fyller 12 år.

Dersom jordbrukeren har barn med kronisk sykdom, langvarig sykdom eller nedsatt funksjonsevne kan det gis tilskudd for avløsning i forbindelse med barnets sykdom også for dager vedkommende må ta seg av barnet hjemme mens det er sykt. Det er et krav at barnets sykdom eller funksjonsnedsettelse medfører en generell økning i risikoen for at jordbrukeren får fravær fra arbeidet i foretaket. Det gis således ikke tilskudd til avløsning for å være hjemme med barn som kun lider av forkjølelse, influensa, barnesykdommer eller lignende. Tilstandene som ramses opp i forskrift 25. mars 1997 nr. 263 om hvilke sykdommer og funksjonshemninger som skal gi utvidet rett til omsorgspenger etter folketrygdloven § 9-6 andre ledd vil regnes som kronisk sykdom, langvarig sykdom eller nedsatt funksjonsevne i denne sammenhengen. Også andre tilstander kan gi tilskudd til avløsning for dager jordbrukeren må ta seg av barnet hjemme, dersom de gir funksjonsnedsettelse i tilsvarende grad som de som er oppramset i forskriften. Det kan også gis tilskudd til avløsning i forbindelse med opplæring/kurs knyttet til barnets sykdom. Tilskudd på dette grunnlaget kan gis til og med det året barnet fyller 18 år.

Det kan gis tilskudd til avløsning for inntil 20 dager per forelder per år på dette grunnlaget. Til avløsning av enslige foreldre kan det gis tilskudd for inntil 40 dager per år.

1.4.4. Tilskudd ved dødsfall – § 7

Dersom en jordbruker dør og de generelle vilkårene for rett til tilskudd i § 3 første og andre ledd var oppfylt på datoen for dødsfallet, kan en av jordbrukerens nære etterlatte få tilskudd til avløsning av avdøde i inntil 8 uker etter dødsfallet. Som nære etterlatte regnes gjenlevende ektefelle/samboer, barn og foreldre. Dersom det ikke finnes nære etterlatte kan det ikke gis tilskudd til avløsning på grunn av jordbrukerens dødsfall. Dødsboet som sådant kan ikke få tilskudd etter § 7.

Den etterlatte trenger ikke være sykmeldt for å få tilskudd og foreldre kan få utbetalt tilskudd selv om de er pensjonister. Det skal ikke trekkes for eventuelle sykepenger, andre ytelser eller lønn som mottakeren av tilskuddet får i avløsningsperioden. Dette er naturlig i og med at det i prinsippet er den avdøde som avløses. Ved beregningen av tilskuddet skal det imidlertid heller ikke trekkes for avdødes lønn eller pensjon mv. som er blitt utbetalt etter dødsfallet.

1.5 ADMINISTRATIVE BESTEMMELSER

1.5.1 Søknad – § 8

Det er jordbruksforetaket eller nærstående etterlatt etter avdød jordbruker som kan få tilskudd etter denne ordningen. Det er altså den etterlatte selv eller den/de som i juridisk forstand representerer foretaket som må signere søknadsskjemaet og som har ansvar for at de gitte opplysningene er korrekte. Eventuelle utenforstående hjelpere kan gjerne bistå med å fylle ut søknaden, men dette fritar ikke foretaket eller den etterlatte fra plikten til å sette seg inn i regelverket som gjelder for tilskuddet de søker på. Foretaket eller den etterlatte kan ikke overføre eller pantsette retten til tilskuddet til andre.

Fristen for å levere søknad, i form av utfylt og signert søknadsskjema fastsatt av Landbruksdirektoratet, er 3 måneder etter siste dag i perioden avløsningen fant sted. Med dette menes typisk hele sykmeldingsperioden. Hvis jordbrukeren var sykmeldt én dag så er fristen tre måneder etter denne dagen. Varte sykmeldingen for eksempel fire uker, så er søknadsfristen tre måneder etter den siste (28.) dagen i sykmeldingsperioden. Ved mottak av foreldrepenger regnes hele den sammenhengende perioden der minst en av foreldrene har mottatt dette som «perioden avløsningen fant sted». Dersom foretaket har hatt sammenhengende behov for avløsning utover tidsrammene gitt av varighetsbegrensningene i § 4 - § 7, så kan dette innebære at søknadsfristen ikke begynner å løpe før lenge etter at det er gått tre måneder fra den siste dagen det søkes tilskudd for. Dette kan for eksempel være tilfellet der jordbruker først er sykmeldt ett år og deretter går over på arbeidsavklaringspenger.

En dispensasjonssøknad avbryter ikke søknadsfristen. For å regnes som levert i tide, må søknaden være postlagt, eller levert kommunen før åpningstidens slutt, senest datoen for søknadsfristen. Dersom det er nødvendig å leie avløser for en periode som overstiger 2 måneder, kan det søkes om delutbetalinger. Delutbetalinger skal som hovedregel ikke gis oftere enn for to måneder av gangen. Ved søknad om delutbetalinger må søknaden sendes senest 3 måneder etter siste dag i perioden det søkes om tilskudd for.

En søknad som sendes inn etter søknadsfristen, skal avvises og ikke realitetsbehandles dersom det ikke er grunnlag for å gi dispensasjon fra søknadsfristen. Hvis søknaden er

sendt inn før utløpet av fristen, men nødvendig dokumentasjon mangler, skal søker få tilbakemelding om dette og gis en ny frist for innsending av det etterspurte. Dersom ikke denne fristen overholdes kan saken avvises fordi kommunen mangler beslutningsgrunnlag for vedtak i saken.

Dispensasjon fra søknadsfristen

Fylkesmannen og Landbruksdirektoratet kan gi dispensasjon fra søknadsfristen i særlige tilfeller. Det kan forsvares å gi dispensasjon fra søknadsfristen i saker med innslag av force majeure – altså der helt uventede forhold utenfor søkers kontroll forårsaker at søknaden om tilskudd blir fremsatt etter fristens utløp. Et særlig tilfelle vil således kunne foreligge dersom søker ikke har vært i stand til å ivareta sine interesser på grunn av ulykker, alvorlig sykdom, sykehusopphold og lignende. Dersom kommunen påviselig har feilinformert søker og det er en klar årsakssammenheng mellom dette og at søknadsfristen ikke ble overholdt, kan det også være riktig å gi dispensasjon. Det skal i utgangspunktet ikke gis dispensasjon fra søknadsfristen dersom søker ikke har gjort tilstrekkelig selv for å sikre at søknaden ble levert i tide. At avløserlaget ikke har videresendt søknaden i tide eller at oversittelse av fristen får økonomiske konsekvenser kan ikke regnes som "særlige tilfeller" som gir grunnlag for dispensasjon.

1.5.2 Administrasjon, dispensasjon og klage – § 9

Det er kommunen som er vedtaksmyndighet. Dette innebærer at det er kommunen som skal behandle søknaden ved å gå gjennom sakens opplysninger, vurdere om disse er tilstrekkelig dokumentert, vurdere om vilkårene for tilskudd er oppfylt og til slutt fatte vedtak om avslag eller innvilgelse. Fylkesmannen skal ikke rutinemessig kontrollere alle kommunens vedtak, men må selvsagt gi tilbakemelding til kommunen dersom det oppdages feil i forbindelse med registreringer av vedtaket i Saturn.

Fylkesmannen behandler klager over kommunens vedtak og fatter vedtak om dispensasjon. Landbruksdirektoratet behandler klager over vedtak om dispensasjon og har det overordnede ansvaret for å administrere tilskuddsordningen.

Dispensasjon

Av andre ledd i § 9 fremgår det at Fylkesmannen og Landbruksdirektoratet i «særlige tilfeller» kan gi dispensasjon fra enkelte bestemmelser i forskriften. At det «kan» gis dispensasjon betyr nettopp dette. Det må foretas en konkret helhetsvurdering i den enkelte sak og muligheten må benyttes med forsiktighet. Dispensasjon skal ikke gis på generelt grunnlag, men må knyttes opp til en konkret søknadsperiode og –årsak. At noe er et «særlig tilfelle» innebærer som hovedregel at det må være helt spesielt og uvanlig.

Dispensasjonsadgangen er der for å gi en sikkerhetsventil for situasjoner lovgiver ikke så for seg da den aktuelle regelen eller vilkåret ble fastsatt. Det kan aldri gis dispensasjon i strid med formålet med en bestemmelse eller et vilkår. De fleste materielle regler vil det dermed være umulig å dispensere fra. Et slikt eksempel er reglene om hvor lenge det kan utbetales tilskudd for avløsning knyttet til jordbrukerens sykdom eller dødsfall og i forbindelse med barns sykdom. At det oppleves urimelig at noen faller utenfor en fastsatt grense gir i seg selv ikke grunnlag for å kunne dispensere.

Det er mest aktuelt å gi dispensasjoner fra vilkåret om at den avløste må ha hatt minst $\frac{1}{2}$ G i næringsinntekt fra foretaket de to siste årene foretaket har fått skatteoppgjør for, jf. § 3 andre ledd. Det kan også dispenseres fra søknadsfristen, jf. § 8 andre ledd. Se henholdsvis punkt 1.3.2 og punkt 1.5.1 for en nærmere omtale av når det kan dispenseres fra disse reglene.

1.5.3. Opplysningsplikt og kontroll, krav til dokumentasjon – §10

Søker av tilskuddet må gi alle opplysninger som landbruksforvaltningen mener er nødvendig for å kunne behandle søknaden. Mange av opplysningene må dokumenteres og det er søker som har ansvaret for å skaffe og levere dokumentasjon på at vilkårene for rett til tilskudd er oppfylt. Landbruksforvaltningen kan bistå søker med å innhente dokumentasjon dersom denne har et spesielt behov for hjelp og saksbehandler i kommunen har tid til dette ved siden av sine ordinære arbeidsoppgaver. Nedenfor fremkommer hvilken dokumentasjon som bør følge med søknaden og som normalt anses å være tilstrekkelig. Vanligvis skal opplysningene som fremkommer av dokumentasjonen i saken legges til grunn i den ordinære saksbehandlingen. Bare der noe er uklart eller det er noe ved dokumentasjonen eller saken som gjør at saksbehandler reagerer, er det meningen at kommunen skal ta kontakt med avgiverorganet, f.eks. skatteetaten eller NAV, for å få bekreftet om det opplyste er korrekt og fullstendig.

Både kommunen, Fylkesmannen og Landbruksdirektoratet kan gjennomføre etterfølgende kontroll som følge av mistanke om at det er gitt tilskudd på feil grunnlag. Foretaket plikter å utlevere all bokføring, korrespondanse og alle opptegninger som kan inneholde opplysninger om forhold av betydning for retten til eller størrelsen på tilskuddet. Forvaltningen kan også gjennomføre stedlig kontroll på eiendommene som foretaket benytter.

Dokumentasjon – generelle vilkår

Næringsinntekt på minst $\frac{1}{2}$ G fra foretakets gartneri- eller jordbruksvirksomhet må dokumenteres i form av utskrift/kopi av fastsetting av inntekts- og formuesskatt, tidligere kalt godkjent ligning. Der den avløste har hatt næringsinntekt fra flere jordbruksforetak må opplysningene om hvor mye som stammer fra foretaket som søker tilskudd bekreftes av regnskapsfører.

Utbetaling av tilskuddet begrenses til dokumenterte utgifter til avløsning. For egen ansatt avløser skal utbetalt lønn inkludert feriepenge, innbetalt skatt og arbeidsgiveravgift dokumenteres. Utskrift av rapporten «A 07 a-melding avstemming» fra Altinn vil normalt være tilstrekkelig. Dersom utgiftene til avløsning består i tjenester fra avløserlag, andre firma eller selvstendig næringsdrivende må det fremkomme hvilke arbeidsoppgaver/tjenester som er utført på hvilke datoer og av hvem. Dersom tjenestene er utført av andre enn avløserer ansatt i avløserlag eller -ring må det i tillegg dokumenteres at fakturaen er betalt.

Det gis bare tilskudd til utgifter til utført arbeid. Utgifter til maskinleie og materiell godkjennes ikke som grunnlag for tilskudd. Dersom kommunen er i tvil om det arbeidet som er utført gir grunnlag for tilskudd, må saken opplyses nærmere.

Generelt om dokumentasjon for utbetalinger fra NAV

Når det gjelder dokumentasjon for ytelser fra NAV, så er det i utgangspunktet nok at søker dokumenterer hvor mye den avløste har fått utbetalt av den ytelsen det er sannsynlig at vedkommende har mottatt ut fra opplysningene i saken. For eksempel trengs ikke dokumentasjon for sykepengenes størrelse dersom jordbrukeren kun har vært sykmeldt 16 dager eller kortere. Der det er mistanke om at opplysningene i søknadsskjemaet er feilaktige eller ufullstendige, bør imidlertid kommunen etterspørre dokumentasjon for at vedkommende faktisk ikke har hatt annet enn det som er opplyst. Slik dokumentasjon kan være utskrift av «Utbetalingsoversikt» fra «Ditt NAV» på nav.no eller en erklæring om dette fra NAV.

Dokumentasjon ved sykdom

Sykdom må dokumenteres med kopi av sykmelding. Ved undersøkelse/kontroll på sykehus eller hos spesialist kreves bekreftelse fra sykehuset/spesialisten. Størrelsen på sykepengeutbetalingene dokumenteres med kopi av utbetalingsmeldinger fra NAV eller utskrifter fra «Utbetalingsoversikt» for den avløste på nav.no, eventuelt det siste kombinert med kopi av kontoutskrifter.

Dokumentasjon ved svangerskap, fødsel, adopsjon eller omsorgsovertakelse

Ved utbetaling av svangerskaps- eller foreldrepenger kreves kopi av vedtak om stønad og utbetalingsmeldinger fra NAV eller utskrifter fra «Utbetalingsoversikt» for den avløste på nav.no (eventuelt kombinert med kontoutskrifter). For tilskudd til avløsning av far eller medmor i forbindelse med fødsel eller adopsjon kreves kopi av fødselsattest. Ved omsorgsovertakelse av fosterbarn kreves bekreftelse fra barnevernet.

Dokumentasjon ved sykt barn

Ved barns sykdom kreves bekreftelse på legeundersøkelse eller annen oppfølging i forbindelse med sykdommen/skaden. Dersom barnet har en kronisk/langvarig sykdom eller funksjonsnedsettelse må dette dokumenteres med legeerklæring. Det må også fremkomme av erklæringen at barnets helseplager gir en markant økning av risikoen for at foreldrene får fravær fra arbeidet. Hvor ny legeerklæringen må være, vil avhenge av barnets diagnose. Ofte vil det være rimelig å kreve at erklæringen ikke er eldre enn to år gammel. Dersom det dreier seg om en permanent tilstand med liten sjanse for bedring av barnets funksjonsevne må kommunen vurdere hva som er rimelig i det enkelte tilfellet og notere dette i saken. Tilskudd til avløsning når foreldre har vært på opplæring/kurs i forbindelse med barnets sykdom må dokumenteres med bekreftelse på at de har deltatt.

Dokumentasjon ved dødsfall

Jordbrukerens dødsfall må dokumenteres med dødsattest eller bekreftelse fra kommunen. Videre kreves dokumentasjon fra folkeregisteret på at søkeren var enten samboer/gift med, barn av, eller forelder til avdøde. Slik dokumentasjon trengs ikke dersom familieforholdet allerede er vel kjent for kommunen. I så fall holder det at saksbehandler noterer dette i saken.

I tillegg må det dokumenteres at de generelle vilkårene for rett til tilskudd er oppfylt, dvs. utskrift/kopi av fastsetting (godkjent ligning) som viser at avdøde fylte vilkåret om ½ G i næringsinntekt fra foretaket og dokumentasjon for utgifter til avløsning, se ovenfor.

1.5.4. Avkorting ved regelverksbrudd – § 11 og ved feil opplysninger – § 12

Avkorting innebærer at det tilskuddet foretaket ville fått etter de ordinære reglene blir redusert helt eller delvis som en reaksjon på kritikkverdige forhold fra foretakets side². Avkorting er altså noe annet enn å kreve tilbake feilutbetalt tilskudd. Avkorting gjennomføres ved at tilskuddet først beregnes på grunnlag av de faktiske, korrekte tallene og opplysningene i saken. Deretter gjøres det fradrag for avkortingsbeløpet før det resterende tilskuddet kommer til utbetaling. Dersom overtredelsen/feilen oppdages i ettertid og kommunen mener avkorting skal gjøres, må det fattes vedtak om omgjøring av det opprinnelige vedtaket om tilskudd, om avkorting og om tilbakebetaling etter § 13.

Det er kun der søker kan bebreides for feilen i større eller mindre grad at avkorting kan skje. Hvis den som handlet i strid med regelverket eller ga feil opplysninger var i **aktsom god tro**, altså ikke kan lastes for feilen, skal det ikke avkortes i tilskuddet. Søker kan aldri sies å ha vært i aktsom god tro dersom vedkommende har unnlatt å opplyse om noe av det som etterspørres i søknadsskjemaet – heller ikke i de tilfellene avløserlaget har bistått med utfyllingen av skjemaet.

§ 11– Avkorting ved regelverksbrudd

Bestemmelsen gir hjemmel for avkorting av tilskuddet dersom virksomheten til foretaket uaktsomt eller forsettlig er drevet i strid med regelverk for jordbruksvirksomhet. Ansvarlig myndighet må ha konstatert regelverksbruddet. Dette kan skje både i form av vedtatt pålegg om oppretting i sakens innledende fase, ordinært vedtak og vedtak fattet av klageinstansen. I en dyrevernsak vil for eksempel første trinn kunne være et eller flere pålegg om oppretting av et forhold. Allerede på dette stadiet vil det således kunne fattes vedtak om avkorting i tilskuddet. Likeledes vil en anmeldelse fra særlovsmyndigheten være tilstrekkelig for å legge til grunn at de har konstatert at det foreligger et brudd på regelverket. Kommunen må kontakte fagmyndigheten for å få saken tilstrekkelig opplyst dersom dokumentasjonen for regelverksbruddet er mangelfull.

Avkorting skal alltid vurderes av kommunen. Ved brudd på regelverk for jordbruksdrift er det imidlertid ofte naturlig at fagmyndigheten benytter sine egne reaksjonsmuligheter og/eller at det avkortes i produksjonstilskuddet før det er aktuelt å avkorte i tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel mv. Andre organers manglende utøvelse av sine forvaltningsoppgaver kan imidlertid ikke fritta kommunen fra å benytte adgangen til avkorting der den vurderer at avkorting er riktig. Det kan også tenkes saker der det uavhengig av eventuelle andre reaksjoner vil bli helt feil å utbetale tilskuddet. Da må kommunen avkorte etter § 11.

§ 12 – Avkorting ved feilopplysninger

Denne bestemmelsen gir hjemmel for avkorting dersom det i forbindelse med søknaden om tilskuddet er gitt feil opplysninger og disse dannet har eller ville ha dannet grunnlag for utbetaling av mer tilskudd enn foretaket hadde rett til. En slik feil kan for eksempel være at søker i søknadsskjemaet har unnlatt å opplyse om at det har vært en vesentlig reduksjon av antallet dyr siden telledatoen for søknad om produksjonstilskudd. Det kan ha betydning for dagsatsen til foretaket. Andre slike feil kan være at den avløste faktisk ikke har vært så syk

² Tilskudd til nærstående etterlatt etter § 8 kan ikke avkortes ettersom §11 og § 12 kun gjelder «tilskudd som tilfell foretaket». Eventuelt feilutbetalt tilskudd til etterlatt skal vurderes krevet tilbakebetalt etter læren om *conditio indebiti*, se punkt 1.5.6 nedenfor.

at han har hatt nedsatt arbeidsevne, det er oppgitt for lang sykmeldingsperiode, eller de «dokumenterte» utgiftene til avløsning ikke er reelle. Der det viser seg at vilkårene for rett til tilskudd ikke var oppfylt i det hele tatt, skal kommunen avslå søknaden (eller eventuelt omgjøre et allerede fattet vedtak om tilskudd og fatte vedtak om tilbakebetaling, se punkt 1.5.7 nedenfor).

Retningslinjer for hvor mye som skal avkortes ved feilopplysninger:

Om og hvor mye det skal avkortes må vurderes konkret i hvert enkelt tilfelle. Ved vurderingen må alvorligheten av overtredelsen og dens karakter vurderes opp mot tilskuddet. Hvor mye som eventuelt skal avkortes avhenger av utvist grad av skyld. Det er ingen faste satser for hvor stort avkortingsbeløpet skal være. Som en retningslinje for beregning av avkortingsbeløpet oppstilles følgende utgangspunkt:

Der en feilopplysning er gitt **simpelt uaktsomt**, dvs. at søker *burde* ha forstått at opplysningen han ga kunne føre til at han fikk en urettmessig utbetaling, kan det legges til grunn en standardisert avkortingsnorm på et beløp tilsvarende den merutbetaling feilopplysningen i søknaden ville/har medført.

Der en feilopplysning er gitt **grovt uaktsomt** eller **forsettlig** ligger avkortingsnormen fra 60–100 % av det samlede tilskuddet som tilfaller foretaket. At en feilopplysning er inngitt grovt uaktsomt innebærer at søker har opptrådt særlig klanderverdig og *måtte* vite at opplysningen var feil. At en feilopplysning er inngitt forsettlig innebærer at søker med viten og vilje har oppgitt feil opplysning for å oppnå en større tilskuddsutbetaling. Avkorting vil være rimelig i så og si alle saker der søker har opptrådt grovt uaktsomt eller forsettlig.

Kommunen må alltid vurdere hva som er rimelig og forholdsmessig i hvert tilfelle. Avkortingsbeløp kan settes både høyere og lavere enn hva som følger over, ut fra forhold ved den enkelte sak. Retningslinjene er ment til hjelp for det skjønnsette kommunen skal utvise, og er ikke en standard for avkorting. I saker der det har vært tvil om man skal avkorte eller ikke, kan det noen ganger være riktig å sette avkortingsbeløpet lavere enn dette slik at forvaltningen får frem at foretaket har opptrådt klanderverdig uten at de økonomiske følgene blir så store. Avkortingsbeløpet kan aldri utgjøre mer enn 100 prosent av foretakets tilskudd.

1.5.5. Avkorting ved brudd på frist ved kontroll – § 12 andre punktum

Forvaltningen kan fastsette frister for når den skal ha mottatt etterspurt dokumentasjon. Dersom foretaket ikke leverer dokumentasjonen innen fristen kan det fattes vedtak om avkorting i tilskuddet. Ved etterfølgende kontroll vil det være naturlig å gjøre oppmerksom på muligheten for avkorting samtidig som man etterspør den aktuelle dokumentasjonen. Dersom den etterspurte dokumentasjonen aldri blir utlevert kan det i mange tilfeller være mer korrekt å avslå søknad/omgjøre vedtak om tilskudd enn å avkorte tilskuddet. Dette må vurderes konkret i hver enkelt sak.

1.5.6. Tilbakebetaling og renter mv – § 13

Tilbakebetaling

I forskriften § 13 står det at urettmessige utbetalinger som foretaket har fått, «kan» kreves tilbake fra mottakeren eller motregnes i senere tilskuddsutbetalinger. Også beløp som er utbetalt for mye på grunn av etterfølgende vedtak om avkorting kan kreves tilbakebetalt. Hovedregelen er at feil skal rettes opp ved å kreve tilbake det som er utbetalt for mye. Kommunen må derfor alltid vurdere tilbakebetaling – også i de tilfellene det feilutbetalte beløpet eventuelt er mottatt i aktsom god tro, dvs. at mottaker ikke kan lastes for å ha forårsaket eller ikke å ha sagt ifra om feilutbetalingen.

Hvorvidt tilbakebetaling skal kreves i det enkelte tilfellet, vil avhenge av en helhetsvurdering av konkrete omstendigheter og hensynet til rimelighet. Momentene i læren om *conditio indebiti* vil være til hjelp i vurderingen. Dette innebærer at det kan tas hensyn til grad av skyld hos mottaker, feilens art, beløpets størrelse og hvor lang tid som har gått siden feilutbetalingen skjedde. Aktsom god tro om en feilutbetaling av tilskudd vil sjelden foreligge siden foretaket plikter å sette seg inn i regelverket for tilskudd det søker om. Aktsomhetskravet til jordbrukere er strengt i og med at de som selvstendig næringsdrivende regnes som en profesjonell aktør.

Dersom det er aktuelt å kreve tilbake feilutbetalt tilskudd fra nærstående etterlatt etter avdød jordbruker, må vedtak om dette hjemles i den ulovfestede læren om *conditio indebiti*, i og med at § 13 bare nevner feilutbetaling til foretaket.

Dersom kommunen kommer til at det ikke skal kreves tilbakebetaling må begrunnelsen for dette noteres i saken. Vedtak om å kreve tilbakebetaling skal forhåndsvarsles i tråd med reglene i forvaltningsloven § 16 og begrunnes slik at mottakeren har et godt grunnlag for å vurdere om han vil klage på vedtaket eller ikke.

Renter

§ 13 andre ledd åpner for at det kan kreves renter av tilbakebetalingskrav dersom de ikke innfris innen forfall. Bestemmelsen gjelder også tilbakebetalingskrav overfor etterlatte etter avdød jordbruker som har fått tilskudd etter § 8. Størrelsen på renten følger av satsen for den alminnelige forsinkelsesrenten fastsatt med hjemmel i Lov om renter ved forsinket betaling m.m. 17. desember 1976 nr. 100.

Hvis tilskuddsmottaker er sterkt å bebreide for å ha forårsaket eller ikke sagt ifra om feilutbetalingen, dvs. har opptrådt *grovt uaktsomt eller forsettlig*, kan renter kreves fra den dagen utbetalingen fant sted. Grov uaktsomhet foreligger dersom foretaket har opptrådt særdeles klanderverdig og forsett foreligger der foretaket har forårsaket den feilaktige utbetalingen med hensikt. Bakgrunnen for denne regelen er at man ønsker å gjøre det lite attraktivt å ta sjansen på å beholde et uberettiget beløp inntil det eventuelt blir krevd tilbake. Regelen søker også å forhindre at feilutbetalinger skjer, ved at risikoen for å bli ilagt renter vil skjerpe søkerens aktsomhet ved utfylling og innlevering av søknaden.

Motregning

Motregning er en praktisk måte å inndrive et feilutbetalt beløp. Det trengs ikke eget vedtak om motregning utover vedtaket om tilbakebetaling. Kommunen må imidlertid erklære motregning overfor den tilskuddsberettigede ved å orientere ham om dette senest samtidig med at motregning gjøres.

Siden det er foretaket som er tilskuddsberettiget, er adgangen til å foreta motregning i fremtidige tilskuddsutbetalinger den samme uansett hvem av personene med næringsinntekt fra foretaket som er blitt avløst. Det vil si at dersom et ektepar driver jordbruksforetaket sammen, så kan for eksempel en feilutbetaling av tilskudd til avløsning i forbindelse med mannens sykdom motregnes i tilskudd til avløsning i forbindelse med at kona har mottatt svangerskapspengene.

Feilutbetalt tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel mv. kan også motregnes i fremtidige utbetalinger av produksjonstilskudd og regionalt miljøtilskudd (RMP) til foretaket.

DEL 2. BEREGNING AV TILSKUDET

2.1 BEREGNINGSGREGLER

Forskrift om tilskot til avløsning ved sykdom og fødsel mv. tar for seg vilkårene for rett til tilskudd og hvordan ordningen skal forvaltes. Bortsett fra begrensningen som ligger i at det kun er dokumenterte utgifter til avløsning som gir rett til tilskudd, jf. § 3 tredje ledd i forskriften, befinner alle beregningsreglene seg nå i jordbruksavtalen.

2.1.1 Dagsats

Tilskudd beregnes på grunnlag av dagsatser. Det er fastsatt fem ulike dagsatser. Disse fremkommer av tabell 9.3 i jordbruksavtalen. Den høyeste dagsatsen det er mulig å få, maksimal dagsats for tilskuddsordningen, er 1555 kroner. Hvilken dagsats et foretak skal ha avhenger av hvilken type produksjon foretaket driver og størrelsen på produksjonen. Faktorene i tabell 9.2 gir grunnlaget for innplassering av husdyr-, plante, og honningprodusenter i tabell 9.3. Det er krav om at samlet grunnlag er lik eller større enn kr 5 000 før det kan ytes tilskudd til avløsning ved sykdom mv.

2.1.2 Gradering

Dersom den som har blitt avløst har vært delvis sykmeldt fra arbeidet i foretaket eller foreldrepenger beregnet med 80 % dekningsgrad, eller benyttet muligheten til gradert uttak av foreldrepenger ved siden av deltidsarbeid, skal foretakets dagsats og den maksimale dagsatsen for tilskuddsordningen graderes tilsvarende ved beregningen av tilskuddet. Dagsatsen skal også graderes hvis det fremkommer av legeerklæring at jordbruker som mottar AAP kan arbeide deltid i foretaket.

2.1.3 Fradrag

Det skal alltid beregnes fradrag for lønn, godtgjørelse for tapt arbeidsfortjeneste, ytelser fra NAV og pensjonsutbetalinger o.l. som den som har blitt avløst har mottatt for perioden som gir rett til tilskudd. Inntektene må omregnes til beløp per dag i syv-dagers uke.

Fradraget gjøres fra maksimal dagsats for ordningen. Dersom summen man får etter fradrag er lavere enn foretakets dagsats etter tabell 9.3 er det denne (lavere) summen som skal benyttes ved beregningen av hvor mye tilskudd som maksimalt kan utbetales for den aktuelle perioden. Hvis dagsatsen etter tabell 9.3 er lavere skal den legges til grunn ved utregningen av maksimalt tilskudd for perioden. I så fall blir det i realiteten ikke gjort fradrag for inntektene i det beløpet som kommer til utbetaling.

2.1.4 Bare ett tilskudd per foretak av gangen

Det kan kun gis ett tilskudd per foretak for samme periode. Med dette menes tilskudd tilsvarende full avløsning av en person. Det er mulig å utbetale tilskudd for avløsning av to personer med næringsinntekt fra foretaket for samme periode så lenge det er snakk om gradert sykmelding eller uttak av foreldrepenger og totalen ikke overstiger 100 %. Et praktisk eksempel på en slik situasjon er der et jordbruketpar fordeler foreldrepengene mellom seg en periode slik at begge tar ut graderte foreldrepenger med 50 % ved siden av at den ene jobber i foretaket den første halvdel og den andre den siste halvdel av dagen. Det kan også foreligge mer enn ett grunnlag for tilskuddet, for eksempel hvis bonden mottar graderte foreldrepenger og samtidig blir sykmeldt for den delen han hadde planlagt å arbeide deltid i jordbruksforetaket.

Det fremkommer av jordbruksavtalen at dispensasjon fra denne regelen kan gis dersom Fylkesmannen eller Landbruksdirektoratet etter en konkret helhetsvurdering finner at det for en periode foreligger særlige forhold som taler for å gi et foretak tilskudd for full avløsning av flere enn én person.

2.1.5 Bare tilskudd til ett foretak av gangen

Tilskudd til avløsning av en jordbruket kan bare gis til ett foretak av gangen. Dersom en jordbruket er involvert i en samdrift og i tillegg driver produksjon i eget foretak, kan derfor bare ett av foretakene få tilskudd til avløsning av jordbrukeren for samme periode.

2.1.6 Maksimalt tilskudd

Det skal beregnes tilskudd for alle dagene i søknadsperioden (forutsatt at de generelle og de årsaksavhengige vilkårene er oppfylt i hele perioden). Lengden på søknadsperioden er derfor av betydning for den maksimale størrelsen på tilskuddet. Antall dager søker har leid avløser er ikke avgjørende. **Hva som til sist kommer til utbetaling avhenger imidlertid av hvilke utgifter til avløsning foretaket kan dokumentere at det har hatt i den aktuelle perioden.**

2.1.7 Korrigering av utbetalingen pga. flere del søknader for én lang avløsningsperiode

Dersom det forholdet som forårsaker behovet for avløsning varer lenger enn to måneder, kan foretaket søke om delutbetalinger. Totalt tilskuddsbeløp for hele perioden skal bli det samme enten foretaket sender én etterfølgende søknad eller flere del søknader. Dette betyr at eventuelt ubenyttet andel av maksimalt tilskudd for en del av perioden kan videreføres til etterfølgende deler av perioden. Motsatt kan utgifter påløpt i en del av perioden, og som overstiger beregnet maksimalt tilskudd for denne delen, gi grunnlag for tilskuddsutbetaling i etterfølgende deler av perioden dersom utgiftene i de etterfølgende delperiodene er lavere enn det maksimalt beregnede tilskuddet for disse.

Dette kan gjøres ved å justere opp utbetalingen knyttet til den etterfølgende søknadsperioden, alternativt ved å foreta en korrigerende sluttutbetaling for hele tilskuddsperioden når denne er avsluttet. De ulike delutbetalingene og en eventuell korrigerende sluttutbetaling kan ikke til sammen overstige totalt maksimalt tilskudd og heller ikke de totale utgiftene for avløsning i hele perioden.

2.1.8 Oppsummering – beregningen av tilskuddet

Fremgangsmåten for beregningen av tilskuddet kan oppsummeres slik:

- 1) Finn foretakets dagsats etter tabell 9.3 i Jordbruksavtalen.
- 2) Grader eventuelt foretakets dagsats og maksimal dagsats for ordningen.
- 3) Finn frem til inntekter som skal trekkes fra ved beregningen av tilskuddet.
- 4) Omregn inntektene til beløp per dag.
- 5) Trekk de omregnede inntektene fra maksimal dagsats for ordningen.
- 6) Sammenlign maksimal dagsats for ordningen fratrukket omregnede inntekter (jf. pkt. 5) og foretakets dagsats etter tabell 9.3.
- 7) Finn maksimalt tilskudd for perioden ved å multiplisere det laveste av beløpene i pkt. 6 med antall dager i perioden.
- 8) Beregn de dokumenterte utgiftene til avløsning.
- 9) Det laveste beløpet av dokumenterte utgifter og beregnet maksimalt tilskudd for perioden kommer til utbetaling.
- 10) Dersom søknadsperioden er en fortsettelse av en direkte forutgående periode foretaket allerede har fått tilskudd for, må det undersøkes om det er grunnlag for å utbetale mer enn beløpet som kommer til utbetaling i henhold til pkt. 9. Dette skal gjøres for å sikre at den totale tilskuddsutbetalingen blir den samme som hvis søker hadde levert bare én etterfølgende søknad.

2.2 NÆRMERE OM DAGSATSEN

2.2.1 Tabellene i jordbruksavtalen

Tabell 9.3 angir fem ulike dagsatser for tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel mv. Dagsatsene avhenger av tilskuddsgrunnlaget. Tilskuddsgrunnlaget varierer med type produksjon og størrelsen på produksjonen. En finner tilskuddsgrunnlaget ved å multiplisere faktorene angitt i tabell 9.2 med antallet dyr, bifolk eller dekar foretaket hadde **første dag i perioden det søkes tilskudd for**. Hvis foretaket f.eks. legger ned produksjonen midt i jordbrukerens sykmeldingsperiode, opphører imidlertid retten til tilskudd til avløsning ved sykdom mv. umiddelbart.

Tabell 9.3 Foretakets maksimale dagsats

Husdyr-, plante- og honningprodusenter Beregnet tilskuddsgrunnlag jf. tabell 9.2	Veksthusprodusenter Veksthusareal, m ²	Maksimal dagsats
kr 5 000–12 000	285–714	kr 528
kr 12 001–18 000	715–1071	kr 767
kr 18 001–24 000	1072–1429	kr 1 027
kr 24 001–30 000	1430–1786	kr 1 286
kr > 30 000	> 1786	kr 1 555

For **veksthusprodusenter** er det oppvarmet veksthusareal i bruk første dag av søknadsperioden som danner grunnlaget for dagsatsen. Satsene fremkommer direkte av tabell 9.3.

Dersom et foretak med veksthusproduksjon også driver annen jordbruksproduksjon, og det er nødvendig å legge sammen de ulike produksjonene for å oppnå så høy maksimal dagsats som mulig, må man beregne tilskuddsgrunnlaget med grunnlag i en faktor også når det gjelder drivhusproduksjonen. Denne faktoren er 16,8 per m².

Husdyrprodusenter har frem til nå fått beregnet et tilskuddsgrunnlag basert på antall dyr per 1. januar i avløsningsåret. I 2017 var dette tilskuddsgrunnlaget å finne i liste AVLE950syk. Fra og med 2018 er det imidlertid produksjonen første dag i perioden det søkes tilskudd for som gir tilskuddsgrunnlaget. Hvis den første dagen faller mellom innsett i periodeproduksjoner som slaktegris, kylling, kalkun eller and, legges antallet dyr ved første dag av forrige innsett til grunn. Det blir således ikke lenger utarbeidet noen liste over tilskuddsgrunnlaget til de ulike jordbruksforetakene. Søker må heretter selv gi opplysninger om produksjonen i søknadsskjemaet.

For **planteprodusenter** (som ikke driver helårs veksthusproduksjon) beregnes grunnlaget ved å multiplisere dyrket areal første dag i søknadsperioden med satser pr. dekar i tabell 9.2. Dersom foretaket dyrker flere typer vekster legges beløpene sammen før innplassering i tabell 9.3. Det blir ikke utarbeidet noen liste med beregnet tilskuddsgrunnlag for planteprodusenter i 2018. Søker må selv oppgi antall dekar med de ulike vekstene vedkommende hadde første dag av søknadsperioden. Hvis søkers planteproduksjon øker gjennom perioden det er aktuelt å søke tilskudd for, kan det lønne seg å sende flere del søknader dersom økningen innebærer at foretaket får en høyere maksimal dagsats enn før.

For **honningprodusenter** er grunnlaget for dagsatsen antall bifolk første dag av søknadsperioden multiplisert med satsen i tabell 9.2.

Tabell 9.2 Faktor for beregning av maksimal dagsats for sykdomsavløsning i husdyr-, plante- og honningproduksjon

Dyreslag	Faktor, kr per dyr
Melkeku	3 557
Ammeku	982
Øvrige storfe	593
Melkegeit og melkesau	820
Sau født året før eller tidligere og ammegeit	408
Avslgris ¹	1 173
Levende slaktegris ² og livdyr på minst 50 kg	128
Verpehøne og avlsdyr av ender, kalkuner og gjess	10,3
Slaktekylling	3,08
Økologiske slaktekylling	6,84
Kalkun for slakt	8,26
Gås for slakt	3,59
And for slakt	19,85
Kylling for livdyrsalg ³	8,26
Kalkun for livdyrsalg ⁴	8,26
Hest (alle) ⁵	1 173
Avlskanin ⁶	292
Revetispe	322
Minktispe	94
Hjort (alle)	399
Vekst⁷	Sats i kr per daa
Korn	48
Potet	220
Frukt og bær	960
Grønnsaker og andre planteprodukter	540
Honning⁷	Faktor, kr per bifolk
Bifolk	150

1) Purke som har griset og råne som er satt inn i avl

2) Gjelder ikke kyllinger som blir solgt fra klekkeri til slaktekyllingprodusent

4) Gjelder bare kalkun på inntil 28 uker

5) I vinterhalvåret – inkludert hester som foretaket har i pensjon

6) Hunnkanin som har født og som benyttes i kjøtt- eller ullproduksjon

7) For foretak med plante- og/eller honningproduksjon gjelder tilskuddsordningen kun i onnetida

Foretak som driver med planteproduksjon på friland eller med honningproduksjon, kan kun få tilskudd til avløsning i onnetida. **Onnetida** har etter hovedregelen vært regnet som perioden fra 15. april til 1. oktober. Det kan imidlertid være behov for avløsning også tidligere og senere på året. For eksempel er det blitt mer og mer vanlig med tidlig våronn. Det er derfor ikke hensiktsmessig å avgrense onnetida så strengt fra dato til dato. Tilskudd kan gis for den delen av året da jordbrukeren er daglig sysselsatt med produksjonen på en slik måte at det raskt vil oppstå behov for avløsning for å holde drifta i gang dersom han ikke kan utføre det planlagte arbeidet. Dette er typisk fra jorda bearbeides om våren til og med siste innhøsting eller jordbearbeiding om høsten. Også i forbindelse med pakking av frukt og grønnsaker på høsten kan det oppstå behov for avløsning som kan gi rett til tilskudd. Det er opp til kommunen å ta stilling til om perioden foretaket søker tilskudd for

kan regnes som «onnetid» selv om den er utenfor tidsrommet 15 april – 1. oktober. Kommunen må notere ned sin vurdering av dette i saken.

Ved søknad om tilskudd til avløsning utført i onnetida summeres grunnlaget fra husdyr, plante- og honningproduksjon før dagsatsen for foretaket hentes ut fra tabell 9.3. Dette kan eksemplifiseres på følgende måte:

Eksempel – Avløsning i foretak med både husdyr, plante- og honningproduksjon

Jordbrukeren har blitt syk i onnetida og dagsatsen skal fastsettes. Han driver med husdyr, korn, grønnsaker og bier. Som det fremgår av tabellen er summen av tilskuddsgrunnlaget for husdyr-, plante- og honningproduksjon kr 25 840. I tabell 9.3 finner vi ut at dette gir en dagsats på kr 1 286 i perioden fra 15. april til 1. oktober. Resten av året gis det bare tilskudd for husdyra, og da er dagsatsen kr 767.

Produksjon	Antall dekar/bifolk	Faktor	Utrekning, kr
Havre	100	48	4 800
Bygg	40	48	1 920
Kål	2	540	1 080
Gulrot	1	540	540
Honning	10	150	1 500
Sum plante- og honningproduksjon			9 840
Tilskuddsgrunnlag husdyrproduksjon			16 000
Sum grunnlag for innplassering i tabell 9.3			25 840

2.2.2 Gradering av dagsatsen

Kommunen skal ta utgangspunkt i den dagsatsen foretaket har ut fra tabell 9.3. Ved delvis sykmelding fra arbeidet i foretaket (inkl. mottak av arbeidsavklaringspenger (AAP) kombinert med deltidsarbeid), mottak av graderte svangerskapspenger, uttak av foreldrepenger med 80 % sats eller uttak av graderte foreldrepenger må imidlertid foretakets dagsats graderes i tråd med grunnlaget for utbetalingen av tilskuddet. Ved for eksempel 60 % sykmelding graderes dagsatsen ved å multiplisere den med 0,6.

Eksempel – 50 % sykmeldt

Dersom den avløste jordbrukeren har vært 50 % sykmeldt fra arbeidet i foretaket blir dagsatsen halvert ved beregningen av tilskuddet. Hvis foretaket sin dagsats etter tabell 9.3 er 1555 kroner skal tilskuddet således beregnes med en dagsats på 777,5 kroner. Det er graden av sykmelding fra arbeidet i jordbruksforetaket som er av betydning. Så lenge jordbrukeren er helt sykmeldt fra arbeidet i jordbruksforetaket skal ikke dagsatsen graderes, selv om han ikke er sykmeldt fra eventuelle andre arbeidsforhold eller annen virksomhet han driver. Ifølge terminologien til NAV er jordbrukeren da fortsatt delvis sykmeldt, men dette får altså ingen betydning for dagsatsen ved beregningen av maksimalt tilskudd for hele perioden.

Eksempel – mottak av arbeidsavklaringspenger (AAP) kombinert med delvis arbeid

Dersom legeerklæringen i saken er tydelig på hvor mye den avløste kan/ikke kan arbeide og dette stemmer med det som vedkommende har avtalt med NAV i aktivitetsplanen, kan denne prosentandelen legges til grunn for graderingen av dagsatsen. I så fall blir det likt som ved ordinær, gradert sykmelding.

Hvis arbeidsevnen har variert gjennom søknadsperioden finnes den korrekte graderingen ved å sammenligne det jordbrukeren faktisk har fått utbetalt i AAP med det som ville blitt utbetalt dersom vedkommende ikke hadde arbeidet noe. Hvis det har vært variasjon gjennom hele perioden, blir det mest praktisk å beregne den gjennomsnittlige nedsettelsen av arbeidsevnen for hele søknadsperioden sett under ett, og så gradere dagsatsen i tråd med dette

Eksempel – gradert uførepensjon kombinert med sykmelding fra deltidsarbeide

Det kan normalt ikke gis tilskudd til avløsning av noen som mottar uføretrygd basert på helt nedsatt inntekts-/arbeidsevne. Hvis den avløste mottar gradert uføretrygd, kan det imidlertid gis tilskudd dersom vedkommende vanligvis arbeider deltid i foretaket og så blir helt eller delvis sykmeldt fra dette arbeidet.

Dagsatsen skal i slike tilfeller graderes i tråd med i hvor stor grad jordbrukeren er sykmeldt fra sitt vanlige (deltids)arbeid i foretaket. Man skal altså se bort fra den delen av arbeids-/inntektsevnen som er varig nedsatt. Både uføretrygden og sykepengene skal imidlertid trekkes fra ved beregningen av tilskuddet.

Eksempel – foreldrepenger/fedrekvote 80 % dekningsgrad

Dersom foreldrene har avtalt med NAV at foreldrepengene utbetales med 80 % dekningsgrad, må foretakets dagsats settes til 80 % av det den etter tabell 9.3 skal være. Har foretaket den høyeste dagsatsen på 1555 kroner skal denne altså settes til 1244 ved beregningen av maksimalt tilskudd for hele perioden.

Eksempel – graderte foreldrepenger/fedrekvote ved siden av deltidsarbeide

Dersom jordbrukeren som har blitt avløst har mottatt graderte foreldrepenger ved siden av deltidsarbeide skal også dagsatsen graderes. For eksempel dersom vedkommende har 40 % uttak av foreldrepenger skal dagsatsen settes til 40 % av det som fremkommer av tabell 9.3. Med høyeste dagsats vil dette bli 622 kroner.

Eksempel – både 80 % dekningsgrad og graderte foreldrepenger/fedrekvote ved siden av deltidsarbeide

Dersom foreldrene har avtalt med NAV at foreldrepengene skal utbetales med 80 % dekningsgrad og de i tillegg benytter seg av muligheten til å ta ut graderte foreldrepenger ved siden av deltidsarbeid, må dagsatsen graderes i to omganger. Først til 80 % og deretter må beløpet man da kommer frem til graderes i tråd med fordelingen mellom deltidsarbeid og uttaket av foreldrepengene. Hvis dagsatsen etter tabell 9.3 er 1530 kroner, dekningsgrad for foreldrepengene er 80 % og jordbrukeren mottar graderte foreldrepenger med 40 % uttak, må graderingen regnes ut slik:

Først $1555 \times 0,80 = 1244$. Deretter $1244 \times 0,40 = 497,60$ (som rundes opp til 498).

2.3 NÆRMERE OM FRADrag

Avhengig av størrelsen på foretakets dagsats etter tabell 9.3 og størrelsen på den avløstes eventuelle inntekter i form av ytelser fra NAV ved sykdom, uførhet og fødsel, lønn, pensjon eller refusjon for tapt arbeidsfortjeneste, skal det gjøres fradrag for disse inntektene ved beregningen av maksimalt tilskudd for perioden. Det er inntekt som refererer seg til og er opptjent i søknadsperioden, som skal trekkes fra. Det skal ikke trekkes for næringsinntekt.

For å kunne gjøre fradrag korrekt, må inntektene først omregnes til ytelser per dag i syv-dagers uke, se avsnitt 2.3.5. Fradraget gjennomføres ved å trekke det omregnede dagsbeløpet for disse inntektene fra den maksimale dagsatsen for ordningen. Det er det laveste beløpet av foretakets dagsats etter tabell 9.3 og maksimal dagsats for ordningen fratrukket andre inntekter den avløste har hatt, som skal benyttes videre for å fastsette maksimalt tilskudd for perioden.

Det er viktig å huske på at både foretakets dagsats etter tabell 9.3 og maksimal dagsats for ordningen må graderes før det gjøres fradrag for inntekter i tilfeller som nevnt under avsnitt 2.2.2.

2.3.1 Ytelser fra NAV ved sykdom, uførhet og fødsel

Det er ytelser den avløste kan få fra NAV ved sykdom, uførhet og fødsel som eventuelt skal trekkes fra ved beregningen av tilskuddet. Den som har blitt avløst, kan altså ikke prøve å unngå trekk ved å vente med å søke om stønad fra NAV til etter at kommunen har fattet vedtak om tilskudd. Stønader som omfattes er sykepengen, arbeidsavklaringspenge, gradert uføretrygd³, svangerskapspenge, foreldrepenger, engangsstønad ved fødsel, omsorgspenger, pleiepenge og opplæringspenge. Unntak er gjort for kontantstøtte for å være hjemme med små barn. Eventuelle nye typer ytelser fra NAV som naturlig hører inn under "ytelser ved sykdom og fødsel" skal også gå til fradrag.

Sykepenge skal trekkes uansett om de er opptjent via næringsinntekt fra foretaket, inntekt fra annen næringsvirksomhet eller fra ansettelsesforhold. Sykepenge utbetales for fem dager per uke – vanligvis fra og med dag 17 i sykmeldingsperioden. Hvis dag 17 faller på en lørdag kommer sykepengene først til utbetaling fra dag 19 og det gjøres følgelig intet fradrag for sykepenge for dag 17 og 18. Hvis dag 17 faller på søndag utbetales/gjøres det fradrag for sykepenge fra og med dag 18.

Dersom den avløste blir friskmeldt og deretter sykmeldt på nytt før det har gått 16 dager begynner ikke ventetiden på sykepenge fra NAV på nytt. I slike tilfeller kan det derfor hende at sykepengene kommer til utbetaling fra dag 1 av sykmeldingen eller fra for eksempel dag 10 dersom den forrige sykmeldingen varte i 6 dager.

2.3.2 Lønn

Dersom den som har blitt avløst har et ansettelsesforhold ved siden av arbeidet i jordbruksforetaket, skal det han har opptjent i lønn i løpet av perioden gå til fradrag ved beregningen av tilskuddet. Dette gjelder også akkordlønn og lønn fra sesongarbeid. Eventuell inntekt fra annen næringsvirksomhet jordbrukeren driver skal ikke gå til fradrag.

³ Det kan ikke gis tilskudd til avløsning av personer som mottar 100 % uføretrygd.

Møtegodtgjørelse og honorar for styreverv og lignende likestilles med lønn i denne sammenheng og skal dermed også trekkes fra.

2.3.3 Pensjonsytelser

Alderspensjon fra NAV og alders- eller uførepensjonsytelser som stammer fra pensjonsordninger i private og offentlige arbeidsforhold, der arbeidsgiver har betalt inn til utbetaling av pensjon, skal trekkes fra maksimal dagsats for ordningen. Det skal ikke trekkes for utbetaling av privatfinansierte pensjonsforsikringer (ordninger der søker som privatperson har betalt inn beløp som senere utbetales som pensjon).

2.3.4 Godtgjørelse for tapt arbeidsfortjeneste ol.

Eksempler på hva som skal trekkes fra i henhold til dette er godtgjørelse for tapt arbeidstjeneste i forbindelse med utøvelse av verv som meddommer eller jurymedlem ved domstolen og godtgjørelse av tapt arbeidsfortjeneste til folkevalgte i forbindelse med møter eller reiser o.l.

2.3.5 Omregning av inntekt som skal gå til fradrag til inntekt per dag

Sykepenger og foreldrepenger utbetales vanligvis for fem av ukens dager, lønn utbetales per måned, honorar for styreverv utbetales per år osv. Tilskudd til avløsning beregnes for syv dager per uke. For korrekt å kunne gjøre fradrag for andre inntekter i dagsatsen for tilskuddet må disse derfor omregnes til beløp per dag i syv-dagers uke.

Beregning av beløp per dag – sykepenger og foreldrepenger

Sykepenger og foreldrepenger fra NAV oppgis oftest i beløp per dag. Oppgitt dagsbeløp må multipliseres med 5 og deretter deles på 7 for å finne korrekt beløp per dag for syv-dagers uke.

Beregning av beløp per dag – inntekt oppgitt i beløp per uke

Dersom utbetalt stønad eller lønn er oppgitt som beløp pr. uke skal en dele på 7 for å regne ut beløp per dag.

Beregning av beløp per dag – lønn eller pensjon

Dersom lønnen eller pensjonen utbetales per måned skal den deles på 31 for å regne ut lønn/pensjon per dag. Dersom jordbrukeren har et arbeidsforhold der han ikke arbeider daglig og ikke har en fast månedslønn, men for eksempel jobber på akkord, skal lønnen han har tjent i perioden det søkes tilskudd for deles på antallet dager i perioden. Årlig honorar for verv deles på 365 for å finne beløp per dag.

Beregning av dagsats – engangsstønad ved fødsel:

Ved å dele engangsstønaden på 273 finner vi stønadsbeløpet per dag (det er 273 dager i 39 uker).

2.4. BEREGNING AV TILSKUDD I ULIKE TYPER SAKER – EKSEMPLER

I beregningseksempelene er desimaler utelatt. Enkelte ganger er avrundningene gjort nedover, der det egentlig ville være korrekt å runde oppover, og vice versa, fordi det gir runde tall og dermed mer oversiktlige eksempler.

2.4.1 Sykmelding

Beregningen av tilskudd for perioden jordbrukeren har vært sykmeldt fra arbeidet i foretaket, må som regel deles opp i flere perioder dersom sykmeldingen varer lenger enn 16 dager. Grunnen til dette er at NAV først utbetaler sykepenger fra og med dag 17 i sykmeldingsperioden. Hvis den avløste ikke har noen andre inntekter enn næringsinntekt fra foretaket og sykepenger fra NAV blir det ingen trekk ved beregningen av tilskuddet for de første 16 dagene av sykmeldingsperioden. Dersom vedkommende har et ansettelsesforhold ved siden av arbeidet i foretaket, vil han motta lønn eller sykepenger også i de første 16 dagene. Disse ytelsene skal komme til fradrag ved beregningen av tilskuddet.

1) Fulltids jordbruker uten ekstra ytelse – 100 % sykmeldt

Foretakets dagsats jf. tabell 9.3 er 1555 kr. Jordbrukeren arbeider vanligvis full tid i foretaket og har ingen ekstra inntekter utover sykepenger fra NAV. Hun har vært 100 % sykmeldt i 30 dager.

- Beregningen av maksimalt tilskudd for de første 16 dagene blir i praksis å gange 1555 kr med 16.

- Fra og med dag 17 må sykepengene trekkes fra. Jordbrukerens sykepenger utbetales med 980 kr per dag for fem dager i uken. Dette blir tilsammen 4 900 kr per uke. Ved å dele ukeløpet på syv finner vi det beløpet som ville ha blitt utbetalt per dag hvis også sykepengene ble utbetalt i henhold til syv-dagers arbeidsuke: $4\,900 : 7 = 700$ kr.

Første 16 dager

A	Maksimal dagsats for ordningen	1 555
B	Sykepenger	0
C	Maksimal dagsats etter trekk	1 555
D	Foretakets dagsats jf. 9.3	1 555
Laveste tall av C og D x 16 dager =		24 880

Dag 17–30

A	Maksimal dagsats for ordningen	1 555
B	Sykepenger	700
C	Maksimal dagsats etter trekk	855
D	Foretakets dagsats jf. 9.3	1 555
Laveste tall av C og D x 14 dager =		11 970

Maksimalt tilskudd første 16 dager	24 880 kr
<u>Maksimalt tilskudd resterende 14 dager</u>	<u>11 970 kr</u>
Maksimalt tilskudd for hele perioden	36 850 kr

Maksimalt tilskudd for perioden er beregnet til 36 850 kr. Selv om søker kan dokumentere høyere utgifter, kan det ikke utbetales mer enn maksimalt tilskudd. Dersom søker kun kan dokumentere utgifter til avløsning på for eksempel 30 000 kr så er det dette beløpet (30 000 kr) som kommer til utbetaling.

2) Fulltids jordbruker uten ekstra ytelser – delvis sykmeldt

Foretakets dagsats etter tabell 9.3 er 1555 kr. Jordbrukeren arbeider vanligvis full tid i foretaket. Hun er 50 % sykmeldt i 30 dager og har ingen andre inntekter enn sykepenger fra NAV.

- Dagsatsen for foretaket og den maksimale dagsatsen for ordningen må i dette tilfellet graderes. Dette gjøres ved å multiplisere dagsatsen med 0,5: $1555 \times 0,5 = 777,5$ som rundes ned til 777 kr.

- Sykepengene, som utbetales med 490 kr per dag for fem dager per uke, må dessuten regnes om til beløp per dag i syvdagers arbeidsuke. Først beregnes ukesbeløpet: $490 \times 5 = 2\,450$. Ukesbeløpet deles deretter på syv: $2\,450 : 7 = 350$ kr per dag.

Første 16 dager

A Maks dagsats for ordningen gradert	777
B Sykepenger	0
C Maksimal dagsats etter trekk	777
D Foretakets dagsats jf. 9.3 gradert	777
Laveste tall av C og D x 16 =	12 432

Fra dag 17

A Maks dagsats for ordningen gradert	777
B Sykepenger	350
C Maksimal dagsats etter trekk	427
D Foretakets dagsats jf. 9.3. gradert	777
Laveste tall av C og D x 14 =	5 978

Maksimalt tilskudd første 16 dager	12 432 kr
Maksimalt tilskudd resterende 14 dager	5 978 kr
Maksimalt tilskudd for hele perioden	18 410 kr

3) Deltids jordbruker – 100 % sykmeldt fra alt arbeid

Foretakets dagsats etter tabell 9.3 er 1555 kroner. Jordbrukeren arbeider vanligvis halv tid i foretaket og halv tid som lærer. Han er 100 % sykmeldt fra begge deler i 60 dager.

- De første 16 dagene får han utbetalt lønn som vanlig for lærerjobben. Månedslønna på 18 000 kr må omregnes til beløp per dag: $18\,000 : 31 = 580$ kr.

- Fra dag 17 får han sykepenger fra NAV som tilsvarer lønnen som lærer.

- Fra dag 17 får han også sykepenger som selvstendig næringsdrivende, 980 kr per dag for fem dager per uke. Disse omregnes til beløp per dag i syv-dagers uke:

$980 \text{ kr} \times 5 \text{ dager} = 4\,900$ i uken. $4\,900 : 7 = 700$ kr per dag.

Første 16 dager

A Maksimal dagsats for ordningen	1 555
B Lønn	580
C Maksimal dagsats etter trekk	975
D Foretakets dagsats jf. 9.3	1 555
Laveste tall av C og D x 16 =	15 600

Dag 17–60

A Maksimal dagsats for ordningen	1 555
B Sykepenger totalt	1 280
C Maksimal dagsats etter trekk	275
D Foretakets dagsats jf. 9.3	1 555
Laveste tall av C og D x 44 =	12 100

Maksimalt tilskudd første 16 dager	15 600 kr
Maksimalt tilskudd resterende 44 dager	12 100 kr
Maksimalt tilskudd for hele perioden	27 700 kr

4) *Deltids jordbruker – delvis sykmeldt kun fra jordbruket, dagsats 1555 kr*

Foretakets dagsats etter tabell 9.3 er 1555 kroner. Jordbrukeren arbeider vanligvis halv tid i foretaket og halv tid som lærer. Han er 50 % sykmeldt fra arbeidet i foretaket i 30 dager. Han er ikke sykmeldt fra lærerjobben og mottar derfor lønn gjennom hele perioden.

- Foretakets dagsats etter tabell 9.3 og maksimal dagsats for ordningen må graderes i tråd med sykmeldingsgraden: $1555 \times 0,5 = 777,5$ som rundes ned til 777 kr.
- Månedslønnen som lærer (18 000 kr) må omregnes til beløp per dag: $18\ 000 : 31 = 580$ kr.
- Fra dag 17 får han sykepenges fra NAV som selvstendig næringsdrivende på 2700 kroner per uke. Disse må omregnes til beløp per dag: $2\ 700 : 7 = 385$ kr per dag.

Første 16 dager

A Maks dagsats for ordningen gradert	777
B Lønn	580
C Maksimal dagsats etter trekk	197
<u>D Foretakets dagsats jf. 9.3 gradert</u>	<u>765</u>
Laveste tall av C og D x 16 =	3 152

Dag 17–30

A Maks dagsats for ordningen gradert	777
B Sykepenges + lønn	965
C Maksimal dagsats etter trekk	0
<u>D Foretakets dagsats jf. 9.3 gradert</u>	<u>777</u>
Laveste tall av C og D x 14 =	0

Maksimalt tilskudd første 16 dager	3 152 kr
<u>Maksimalt tilskudd resterende 14 dager</u>	<u>0 kr</u>
Maksimalt tilskudd for hele perioden	3 152 kr

5) *Deltids jordbruker – delvis sykmeldt kun fra jordbruk, dagsats 767 kr*

Foretakets dagsats etter tabell 9.3 er 767 kroner. Jordbrukeren arbeider vanligvis halv tid i foretaket og halv tid som lærer. Han er 50 % sykmeldt fra arbeidet i foretaket i 30 dager. Sykepenges til selvstendig næringsdrivende utbetales fra dag 17 med 1500 kroner per uke. Han er ikke sykmeldt fra lærerjobben og mottar derfor lønn fra denne gjennom hele perioden.

- Dagsatsen for foretaket må graderes i tråd med sykmeldingsgrad fra arbeidet i foretaket: $767 \times 0,5 = 383,5$ som rundes ned til 383 kr.
- Lønnen fra lærerjobben må regnes om til lønn per dag: $18\ 000 : 31 = 580$ kr.
- Sykepengesene må regnes om til beløp per dag: $1500 : 7 = 214$ kr.

Første 16 dager

A Maks dagsats for ordningen gradert	767
B Lønn	580
C Maksimal dagsats etter trekk	187
<u>D Foretakets dagsats jf. 9.3 gradert</u>	<u>383</u>
Laveste tall av C og D x 16 =	2 992

Dag 17-30

A Maks dagsats for ordningen gradert	767
B Lønn + sykepenges	794
C Maksimal dagsats etter trekk	0
<u>D Foretakets dagsats jf. 9.3 gradert</u>	<u>383</u>
Laveste tall av C og D x 14=	0

Maksimalt tilskudd første 16 dager	2 992 kr
<u>Maksimalt tilskudd resterende 14 dager</u>	<u>0 kr</u>
Maksimalt tilskudd for hele perioden	2 992 kr

6) Fulltids jordbruker – med styrehonorar og møtegodtgjørelse – 14 dager sykmeldt

Foretakets dagsats etter tabell 9.3 er 1555 kr. Jordbrukeren arbeider vanligvis full tid i foretaket, men har vært 100 % sykmeldt i 14 dager. Det ble ikke utbetalt sykepenger fordi hun ble frisk før 17. dag. Imidlertid mottar hun et årlig honorar på 10 000 kr for vervet som styreleder i svogerens bedrift. Hun er dessuten aktiv i lokalpolitikken og fikk 1400 kr i godtgjørelse for et kommunestyremøte hun deltok på i løpet av sykmeldingsperioden.

- Honoraret må regnes om til sats per dag før det trekkes fra ved beregningen av tilskuddet: $10\,000 : 365 = 27$ kr.

- Møtegodtgjørelsen må også regnes om til sats per dag: $1\,400 : 14 = 100$ kr.

A	Maksimal dagsats for ordningen	1 555 kr
B	Honorar + møtegodtgjørelse	127 kr
C	Maksimal dagsats etter trekk	1 428 kr
D	<u>Foretakets dagsats jf. 9.3</u>	<u>1 555 kr</u>
	Laveste tall av C og D x 14 dager =	19 992 kr

Maksimalt tilskudd for sykmeldingsperioden blir etter dette 19 992 kr.

7) Fulltids jordbruker – mottar arbeidsavklaringspenger (AAP) pga. delvis (80 %) nedsatt arbeidsevne

Foretakets dagsats etter tabell 9.3 er 1555 kr. Jordbrukeren arbeider vanligvis full tid i foretaket, men har i søknadsperioden (61 dager) bare kunnet jobbe 20 % på grunn av en skade. Han har ingen andre inntekter enn arbeidsavklaringspenger (AAP) fra NAV. Disse utgjør 5000 kr per to uker.

- Dagsatsen for foretaket og den maksimale dagsatsen for ordningen må i dette tilfellet graderes. Dette gjøres ved å multiplisere dagsatsen med 0,8: $1555 \times 0,8 = 1244$ kr.

- Arbeidsavklaringspengene må regnes om til beløp per dag: $5000 : 14 = 357$ kr per dag.

A	Maks dagsats for ordningen, gradert	1 244 kr
B	AAP	357 kr
C	Maks dagsats etter trekk, gradert	887 kr
D	<u>Foretakets dagsats jf. 9.3</u>	<u>1 244 kr</u>
	Laveste tall av C og D x 61 dager =	54 107 kr

2.4.2 Svangerskapsenger

Tilskudd som utbetales i forbindelse med at mor får svangerskapsenger skal beregnes på samme måte som i saker der jordbrukeren er sykmeldt. Svangerskapsenger kan utbetales med hel eller gradert sats og kommer til utbetaling fra første dag den gravide er forhindret fra å delta i arbeidet på grunn av svangerskapet. Dersom satsen er gradert må foretakets dagsats jf. tabell 9.3 og maksimal dagsats for ordningen graderes tilsvarende ved beregningen av tilskuddet.

2.4.3 Permisjon 14 dager i forbindelse med fødsel, adopsjon eller omsorgsovertakelse
Tilskudd for inntil 14 dagers avløsning av far (eller medmor, jf. barnelova § 4 a) i forbindelse med fødselen eller til adoptiv- eller fosterforelder i forbindelse med overtakelsen av omsorgen for barnet, beregnes alltid med utgangspunkt i hel dagsats, jf. tabell 9.3. Dagsatsen skal altså ikke graderes i slike saker, men det skal gjøres fradrag på vanlig måte for inntekter den avløste har hatt i søknadsperioden. Se eksemplene under 2.4.1 for hvordan omregne andre inntekter til beløp per dag og gjøre fradrag ved beregningen av tilskuddet. For å finne maksimalt tilskudd for perioden i forbindelse med fødsel/omsorgsovertakelse, skal det laveste beløpet av dagsatsen etter 9.3 og maks dagsats etter fradrag alltid multipliseres med 14.

Eksempel:

Det søkes tilskudd for avløsning av far i 14 dager i forbindelse med fødselen. Far arbeider kun i jordbruksforetaket og har ingen andre inntekter enn næringsinntekten derfra. Vi trenger derfor ikke å regne noe for å se at det er foretakets dagsats etter tabell 9.3 som skal legges til grunn for beregningen av maksimalt tilskudd for perioden. Foretakets dagsats etter 9.3 er 1286 kroner.

Regnestykket blir: **1 286 kr X 14 dager = 18 004 kr** i maksimalt tilskudd for perioden.

Dersom de dokumenterte utgiftene til avløsning i løpet av de 14 dagene har vært så mye som 17 710 kroner eller mer, er dette beløpet som skal utbetales i tilskudd. Dersom de dokumenterte utgiftene har vært lavere blir tilskuddet lik utgiftene.

2.4.4 Foreldrepenger

Foreldrepenger fra NAV kan tas ut med 100 eller 80 % dekningsgrad, med hele dager i en sammenhengende periode eller som gradert uttak ved siden av deltidsarbeid. Hvilken dekningsgrad og gradering foreldrepengene utbetales med, skal fremgå av vedtak fra NAV. Hvor mye som er utbetalt, fremgår av utbetalingsmelding fra NAV og av utbetalingsoversikt i «ditt NAV» på nav.no. Foreldrepengene utbetales fra dag 1 og skal komme til fradrag ved beregningen på samme måte som de fleste andre inntekter.

Dersom jordbrukeren har valgt 100 % dekningsgrad og tar ut foreldrepengene med hele dager i en sammenhengende periode, blir beregningen lik som for 100 % sykmelding. Dersom jordbrukeren har valgt 80 % dekningsgrad og tar ut foreldrepengene med hele dager i en sammenhengende periode, må foretakets dagsats etter tabell 9.3 og maksimal dagsats for ordningen graderes til 80 % (akkurat som for graderte sykepenger). På samme måte må dagsatsene graderes dersom foreldrene har valgt 100 % dekningsgrad og jordbrukeren tar ut graderte foreldrepenger ved siden av deltidsarbeid.

Dersom jordbrukeren har valgt 80 % dekningsgrad og også har valgt å ta ut graderte foreldrepenger ved siden av å arbeide deltid, må det foretas gradering i to omganger ved beregning av tilskuddet.

Eksempler:

1) *Foreldrepengene utbetales med 80 % dekningsgrad*

Foretakets dagsats etter tabell 9.3 er 1555 kroner. Foreldrepengene utbetales med 80 % dekningsgrad – nærmere bestemt 560 kr per dag fem dager per uke. Jordbrukeren har heltidspermisjon i en sammenhengende periode på 10 uker. Han har ingen andre inntekter enn foreldrepengene og næringsinntekten fra jordbruksforetaket.

- Dagsatsen for foretaket og den maksimale dagsatsen for ordningen må i dette tilfellet graderes. Med 80 % dekningsgrad gjøres dette ved å multiplisere dagsatsen med 0,8:
 $1555 \times 0,8 = 1244$ kr.

- Foreldrepengene, som utbetales med 560 kr per dag for fem dager per uke, må dessuten regnes om til beløp per dag i syv-dagers arbeidsuke. Først beregnes ukesbeløpet:
 $560 \times 5 = 2\ 800$. Ukesbeløpet deles deretter på syv: $2\ 800 : 7 = 400$ kroner per dag.

A	Maksimal dagsats for ordningen gradert	1 244 kr
B	Foreldrepenge	400 kr
C	Maksimal dagsats etter trekk	844 kr
D	Foretakets dagsats jf. 9.3 gradert	1 244 kr
	Laveste tall av C og D x 70 dager =	59 080 kr

Maksimalt tilskudd for perioden er beregnet til 59 080 kr. Selv om søker kan dokumentere høyere utgifter, kan det ikke utbetales mer enn maksimalt tilskudd. Dersom søker kun kan dokumentere utgifter til avløsning på for eksempel 45 000 kr så er det dette beløpet (45 000 kr) som kommer til utbetaling.

2) *Foreldrepenge med 80 % dekningsgrad og gradert uttak*

Foretakets dagsats etter tabell 9.3 er 1555 kroner. Foreldrepengene utbetales med 80 % dekningsgrad. Jordbrukeren arbeider i tillegg 60 % deltid i jordbruksforetaket i en sammenhengende periode på 20 uker. Uttaksgraden for foreldrepengene er følgelig 40 %. Jordbrukeren mottar 448 kroner i foreldrepenge per dag fem dager per uke fra NAV.

- Dagsatsen for foretaket og den maksimale dagsatsen for ordningen må først graderes i henhold til dekningsgraden ved å multiplisere dagsatsene med 0,8: $1\ 555 \times 0,8 = 1\ 244$

- Deretter må foretakets graderte dagsats og gradert maksimal dagsats for ordningen graderes nok en gang – i tråd med i uttaksgraden for foreldrepengene:
 $1\ 244 \times 0,4 = 497,6$ som rundes opp til 498.

- Foreldrepengene må regnes om til beløp per dag i syv-dagers arbeidsuke:

Først beregnes ukesbeløpet: 448×5 (dager) = 2 240.

Ukesbeløpet deles deretter på syv: $2\ 240 : 7 = 320$ kroner per dag.

A	Maksimal dagsats for ordningen gradert	498 kr
B	Foreldrepenge	320 kr
C	Maksimal dagsats etter trekk	178 kr
D	Foretakets dagsats jf. 9.3 gradert	498 kr
	Laveste tall av C og D x 140 dager =	24 920 kr

2.4.5 Barns sykdom

Ved beregningen av tilskudd til avløsning av jordbruker i forbindelse med barns sykdom, skade eller nedsatte funksjonsevne benyttes vanligvis full dagsats. Dersom det fremkommer at det er åpenbart riktigere å gradere dagsatsen, benyttes samme fremgangsmåte som ved beregning av tilskudd ved delvis sykmelding eller mottak av graderte svangerskaps- eller foreldrepenger. Dette kan for eksempel være tilfellet hvis en jordbruker som vanligvis arbeider hel dag i foretaket, i en periode har arbeidet første halvdel av dagen i foretaket og andre halvdel av dagen har fulgt barn til behandling eller opptrening hos fysioterapeut.

Jordbrukerens inntekter kommer til fradrag på samme måte som ved beregningen av tilskudd på grunnlag av den avløstes sykmelding osv.

2.4.6 Dødsfall

Tilskudd i forbindelse med jordbrukerens dødsfall beregnes selvsagt med hel dagsats. Det fremkommer av jordbruksavtalen at det ikke skal gjøres fradrag for inntekter den etterlatte mottar i perioden. Det gjøres heller ikke fradrag for pensjonsytelser til avdøde som utbetales til og med den siste datoen i måneden dødsfallet fant sted.

Tilskuddsperioden strekker seg fra dødsdatoen til åtte uker etter dødsfallet. Maksimalt tilskudd for perioden utgjør dermed foretakets dagsats etter tabell 9.3 multiplisert med 56 (dager). Hvor mye av dette som kommer til utbetaling avhenger av størrelsen på de dokumenterte utgiftene til avløsning i perioden.

DEL 3. OM SAKSBEHANDLINGEN

3.1. ENDRINGER I SØKNADSBANKETTEN OG ARBEIDET MED UTFYLING AV SAKSBEHANDLINGSBLANKETTEN

På grunn av endringen som kom i jordbruksavtale 2017/2018 er det nå produksjonen første dag av søknadsperioden som utgjør tilskuddsgrunnlaget og dermed den maksimale dagsatsen for foretaket. Dette medfører at vi ikke kan gå ut fra lister over forhåndsberegnet tilskuddsgrunnlag slik som tidligere og søknadsskjemaet er endret som følge av dette:

- I nytt punkt 4 (som utgjør hele side 2 i skjemaet) skal søker opplyse hvor mange dyr av ulik art, hvor mange dekar ulik planteproduksjon, hvor mange bifolk og hvor mange kvadratmeter veksthusproduksjon foretaket hadde den første dagen i perioden det søkes tilskudd for.

Dersom skjemaet fylles ut elektronisk blir tilskuddgrunnlaget beregnet automatisk når riktig antall fylles ut. Hvis skjemaet fylles ut på papir må tilskuddsgrunnlaget beregnes ved å multiplisere oppgitt antall med den tilhørende faktoren og deretter legge sammen alle delsummene til slutt. Det er i så fall kommunen som skal gjøre denne beregningen – ikke søker. Søkers ansvar er å fylle ut korrekt antall dyr, dekar osv.

- Nederst på side 2 er det satt inn en tabell som kun er ment som informasjon til søker. Tabellen viser tilskuddsgrunnlagsintervallene og deres korresponderende maksimale dagsatser for avløsning utført i henholdsvis 2017 og 2018. For saksbehandler vil tabellen kunne være et nyttig verktøy for å finne frem til foretakets maksimale dagsats som skal fylles ut i saksbehandlingsblankettens del 2.

- Feltene under «Grunnopplysninger» på side 1, der husdyrprodusenter skulle krysse av for om størrelsen på produksjonen er vesentlig endret siden 1. januar og evt. gi utfyllende opplysninger, er fjernet.

- Det som tidligere var side 2 og 3 i søknadsskjemaet er nå forskjøvet til side 3 og 4.

- Fremgangsmåten for å fylle ut foretakets tilskuddsgrunnlag og maksimale dagsats i saksbehandlingsblanketten er endret. Saksbehandler må kontrollere beregningen av, eller eventuelt selv beregne, tilskuddsgrunnlaget basert på opplysningene om produksjonen første dag i perioden det søkes tilskudd for. I den forbindelse må saksbehandler vurdere om opplysningene i søknadsskjema virker korrekte og eventuelt kontrollere disse nærmere. Se punkt 3.6.2.

3.2 SØKNADEN OG SØKNADSSKJEMA

Side 1, 2 og 3 skal fylles ut av søker. Noen felt er forbeholdt enkelte typer saker. Det går frem av skjemaet hvilke dette er. Side 4 av skjemaet er en ren orientering til søker om regelverk, krav til dokumentasjon og søkers plikter.

Det er foretaket som eventuelt er berettiget tilskudd – ikke den avløste som sådan. Søker må derfor ha kompetanse til å forplikte foretaket juridisk, enten i kraft av sin rolle i foretaket eller gjennom fullmakt. For at ektefellen til innehaver av enkeltpersonforetak skal kunne søke, må det foreligge slik fullmakt. Dette gjelder ikke ved jordbrukerens dødsfall – da søker vedkommende på vegne av seg selv og ikke på vegne av foretaket. Søker kan gjerne få bistand fra avløserlaget/landbrukstjenesten til å fylle ut skjemaet, men søker må selv signere og er ansvarlig for at opplysningene i søknadsskjemaet og dokumentasjonen som skal leveres sammen med skjemaet er korrekte.

3.2.1 Grunnopplysninger

I del 1 av søknadsskjemaet skal det krysses av for og fylles ut diverse opplysninger om foretaket, produksjonen, den avløste og om søknadsperioden.

3.2.2 Avløsningsårsak

I del 2 av søknadsskjemaet skal søker krysse av for den aktuelle årsaken til avløsningen.

Ved søknad om tilskudd til 14 dager avløsning av far i forbindelse med fødselen må det også krysses av for om han bor sammen med barnets mor eller ikke.

Det skal krysses av for om den avløste fortsatt er sykmeldt, mottar svangerskaps- eller foreldrepenger eller ikke når søknaden fylles ut. Avhengig av årsak til avløsningen må dato for termin/fødsel, adopsjon eller omsorgsovertakelse oppgis. Fødselsdatoen til sykt barn må oppgis, og datoen for jordbrukerens eventuelle dødsfall må oppgis.

3.2.3 Inntektene til den avløste i søknadsperioden

I del 3 av søknadsskjemaet skal det gis opplysninger om inntektene til den avløste i søknadsperioden.

Periodene den avløste har hatt ulike typer stønader og størrelsen på disse (= beløp) skal oppgis. I tillegg skal det oppgis hvilken tidsenhet det opplyste beløpet er knyttet til – om det er per dag, per uke, per 14 dager, per måned, i hele søknadsperioden eller per år, slik at kommunen kan beregne korrekt beløp per dag. Her skal også stønad den avløste ville ha fått fra NAV, dersom vedkommende hadde søkt om det i tide, føres opp.

Mottakere av sykepenger, arbeidsavklaringspenger (AAP), svangerskapspenger, foreldrepenger, pleiepenger, uføretrygd eller uførepensjon⁴ skal oppgi eventuell gradering av ytelsen. For mottakere av sykepenger er graderingen av ytelsen det samme som sykmeldingsgraden. Mottakere av AAP, som ifølge legeerklæring bare har delvis nedsatt arbeidsevne og som i henhold til aktivitetsplanen skal jobbe noe i foretaket, må opplyse om graden av nedsatt arbeidsevne. Foreldrepengemottakere skal føre opp dekningsgraden (dvs.

⁴ Uføretrygd utbetales fra NAV. Uførepensjon utbetales fra SPK og KLP.

80 % eller 100 %) for foreldrepengene. Søker skal ikke trenge å levere mer enn ett skjema selv om for eksempel sykmeldingsgraden varierer gjennom søknadsperioden.

Nederst i del 3 skal eventuell lønn, alderspensjon, AFP, tjenestepensjon, honorar for verv eller møtegodtgjørelse som den avløste har fått i søknadsperioden føres opp. Også her skal aktuell periode, beløp og tidsenheten det oppgitte beløpet knytter seg til oppgis. Dersom den avløste ikke har mottatt noen av disse formene for inntekt skal det krysses av for dette.

3.2.4 Oppgi antallet dyr, bifolk, dekar eller m² foretaket hadde første dag i perioden det søkes tilskudd for

I punkt 4 (som utgjør hele side 2 i skjemaet) skal søker opplyse hvor mange dyr av ulike art, hvor mange dekar ulike planteproduksjon, hvor mange bifolk og hvor mange kvadratmeter veksthusproduksjon foretaket hadde den første dagen i perioden det søkes tilskudd for. Dersom denne dagen faller mellom innsett i periodeproduksjoner som slaktegris, kylling, kalkun eller and, legges antallet dyr ved første dag av forrige innsett til grunn.

Dersom skjemaet fylles ut elektronisk blir tilskuddgrunnlaget beregnet automatisk når antallet fylles ut. Hvis skjemaet fylles ut på papir må tilskuddsgrunnlaget beregnes ved å multiplisere oppgitt antall med den tilhørende faktoren (som står i kolonnen ved siden av og følger av tabell 9.2 i jordbruksavtalen) og deretter legge sammen alle delsummene til slutt. Det er i så fall kommunen som skal gjøre denne beregningen – ikke søker. Søkers ansvar er å fylle ut korrekt antall dyr, dekar osv.

3.2.5 Opplysninger om avløsere og utført avløsning

I del 5 av søknadsblanketten skal søker oppgi foretakets brutto utgifter, eksklusive merverdiavgift, til avløsning i søknadsperioden. Hvor mye av dette som utgjør eventuell arbeidsgiveravgift skal spesifiseres. Hovedarbeidsoppgavene som avløser(-ne) har utført skal også oppgis. Deretter skal søker gi opplysninger om hvorvidt noen av avløserne – har næringsinntekt fra foretaket, – er gift eller samboer med noen med slik inntekt eller – er yngre enn 15 år. Dersom svaret er «ja» på noen av disse spørsmålene, må søker oppgi hvem av avløserne dette gjelder og hvor stor del av utgiftene til avløser som er betaling for vedkommendes arbeid.

Antall dager det er benyttet henholdsvis egen ansatt avløser, landbruksvikar, annen avløser ansatt i avløserlaget eller landbrukstjenesten, avløser ansatt i annet firma som tilbyr avløsning eller selvstendig næringsdrivende avløser skal oppgis.

Ved bruk av annet enn egen ansatt avløser må navn og organisasjonsnummer på avløserlag/firma/foretak oppgis. I tillegg må for- og etternavn til de som har utført avløsningen føres opp. Ved bruk av avløser ansatt i foretaket som søker tilskudd skal flere opplysninger fylles ut: Avløserens navn, adresse, fødselsnummer, lønn før skattetrekk og hvilken periode avløsningen har funnet sted.

Det er satt av plass til at tre ulike avløsere kan føres opp. Dersom det er benyttet flere enn tre må søker lage et vedlegg til søknaden der de samme opplysningene kommer frem for de øvrige.

3.2.6 Opplysninger om søker – underskrift – fullmakt til innhenting av opplysninger

I del 6 av søknadsskjemaet skal søker oppgi eget navn, fødselsnummer, telefonnummer, adresse, om vedkommende er juridisk representant for foretaket eller om vedkommende er etterlatt ektefelle/samboer, barn eller foreldre til avdød jordbruker. Søker må krysse av for at han/hun har lest veiledningen på side 3 i søknadsskjemaet, er kjent med regelverket for ordningen og med at feil eller manglende opplysninger kan medføre krav om tilbakebetaling og avkorting av tilskuddet. Søker må også krysse av for at de gitte opplysningene er korrekte og fullstendige og for at kommunen får fullmakt til å innhente nødvendige opplysninger fra NAV og relevante opplysninger fra andre offentlige etater.

Fullmakten skal ikke fungere som en sovepute for søker. Det er fortsatt søker sitt ansvar å levere nødvendig dokumentasjon sammen med søknaden. Fullmakten gis for å sørge for at kommunen enklere kan innhente opplysninger i forbindelse med stikkprøvekontroll eller ved mistanke om feil eller juks. Dersom søker har et spesielt behov for bistand og kommunen har kapasitet til det, kan saksbehandler også bistå søker med å innhente nødvendige opplysningene fra NAV og skatteetaten i forbindelse med ordinær behandling av søknaden.

Dersom den avløste og søker ikke er samme person, må den avløste gi kommunen fullmakt til innhenting av nødvendige opplysninger fra NAV og relevante opplysninger fra andre offentlige etater ved å medunderskrive på søknaden eller i eget vedlegg.

Søker må til sist fylle ut antall vedlegg som sendes inn sammen med søknaden.

3.3 GANGEN I SAKSBEHANDLINGEN

Når kommunen mottar søknad om tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel mv. skal mottatt-dato føres opp på søknaden med en gang.

Saken skal være så godt opplyst som mulig før vedtak fattes. I og med at utbetalingen av tilskuddet kan ha mye å si for foretakets likviditet er det imidlertid viktig at saksbehandlingstiden ikke blir for lang i disse sakene. **Dersom søker ikke har sendt med den dokumentasjonen som kreves, må kommunen raskt gi søker tilbakemelding om dette og gi en rimelig frist for innsending av det som mangler.** Hvis det etterspurte ikke er mottatt innen fristen kan kommunen avvise søknaden. Av effektivitetshensyn må forvaltningen som utgangspunkt legge til grunn at søker har gitt korrekte og fullstendige opplysninger i søknadsskjemaet. Der det er mistanke om at opplysningene i søknadsskjemaet ikke er fullstendige, for eksempel at den avløste har eller kunne ha mottatt ytelser fra NAV som ikke er ført opp, må kommunen etterspørre dokumentasjon for at dette ikke er tilfellet.

Kommunen bør sende ut foreløpig svar når komplett søknad er mottatt dersom det er sannsynlig at det vil ta mer enn 1 måned før saken er ferdig behandlet og utbetaling skjer.

Kommunen påbegynner saksbehandlingen ved å gå gjennom søknaden og den mottatte dokumentasjonen for deretter å huke av/ fylle ut feltene i del 1 av saksbehandlingsblanketten i tråd med opplysningene i saken.

Dersom vilkårene for utbetaling av tilskudd ikke er oppfylt, fattes vedtak om avslag ved å krysse av for dette. Årsaken til avslaget føres opp, og del 1 signeres av saksbehandler. Kommunen må deretter sende en egen «Melding om vedtak – avslag på søknad om tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel mv.» til søker i tråd med bestemmelsene i forvaltningsloven.

Hvis ett eller flere vilkår for tilskuddet ikke er oppfylt, men søker har kommet med opplysninger eller utsagn til kommunen som kan forstås som at vedkommende mener det kan være grunnlag for dispensasjon, skal del 1 av saksbehandlingsblanketten sammen med relevant dokumentasjon sendes til Fylkesmannen. Søker bør få kopi av oversendelsesbrevet. Kommunen må vente med å fatte sitt vedtak til Fylkesmannen har tatt stilling til dispensasjonsspørsmålet.

Dersom vilkårene for utbetaling av tilskudd er oppfylt, skal kommunen fylle ut del 2 av saksbehandlingsblanketten. Når utfylt del 2 er datert og signert, er vedtak om tilskudd fattet. Kopi av del 2 skal deretter sendes til Fylkesmannen for registrering av saken i Avsyk/Saturn, slik at tilskuddet kommer til utbetaling.

Hvis kommunen benytter regnearket som Landbruksdirektoratet har utviklet for beregning av tilskuddet, er mange av feltene i saksbehandlingsblanketten del 2 overflødige. Nærmere bestemt feltene: *-Oppdeling av søknadsperioden/graderte dagsatser*, *- Inntekter til fradrag*, *- Maksimalt tilskudd*, og *- Dokumenterte utgifter til avløsning*. Fylkesmannen og kommunen kan derfor avtale seg imellom at disse feltene ikke må fylles ut. I så fall må kommunen arkivere regnearket i saken og sende det til Fylkesmannen sammen med saksbehandlingsblanketten del 2.

Søker må selvsagt også få en melding om vedtaket. **Fylkesmannen må velge ett av de følgende alternativene** for sitt fylke når det gjelder hvordan og hvem som skal sende ut «Melding om vedtak – tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel mv.»:

- 1) Kommunen sender ikke ut «Melding om vedtak...» før saken har blitt registrert i Saturn hos Fylkesmannen for maskinell beregning og utbetaling av tilskudd (se punkt 3.3.1).
- 2) Kommunen sender ut brevet «Melding om vedtak...» med en gang vedtaket er fattet (se punkt 3.3.2).

3.4. MELDING OM VEDTAK – TILSKUDD TIL AVLØSNING VED SYKDOM OG FØDSEL MV.

3.4.1 Kommunen sender ikke ut «Melding om vedtak...» før saken har blitt registrert i Saturn for maskinell beregning og utbetaling av tilskudd hos FM

Dersom det i forbindelse med registrering av vedtaket i Saturn oppdages feil ved kommunens telling av antallet dager i tilskuddsperioden eller andre mindre rene regnefeil, gir Fylkesmannen tilbakemelding til kommunen om dette. Kommunen ser på beregningen av tilskuddet på nytt og korrigerer vedtaket. Kommunen må notere dette i saken. I realiteten foretar kommunen en omgjøring av sitt opprinnelige vedtak etter forvaltningsloven § 35 første ledd litra b) og datoen for notatet om korrigerings blir datoen for vedtaket som blir stående i saken. Fylkesmannen må vente med å avslutte registreringen av saken i Saturn til kommunen har gitt klarsignal.

Når registreringen i Saturn er avsluttet genereres «Melding om vedtak...». Brevet kan redigeres for å tilpasses den enkelte sak. For eksempel kan det legges inn flere kolonner der den avløste har hatt varierende sykmeldingsgrad gjennom perioden det fattes vedtak om tilskudd for. Det anbefales i slike saker at det sendes ut én redigert melding om vedtak for hele søknadsperioden fremfor separate meldinger for hver del av perioden med ulik sykmeldingsgrad.

Dersom Fylkesmannen skal sende ut «Melding om vedtak...» på kommunens vegne må brevet skrives ut på blankt ark uten Fylkesmannens logo. Påfør at vedtaket unntas offentlighet før utsending. En kopi sendes kommunen som må arkivere det i saken. Kommunen skal ikke stå som kopimottaker i brevet. Alternativt kan Fylkesmannen overføre brevet eller resultatet av den maskinelle beregningen av tilskuddet til kommunen som så sender ut «Melding om vedtak...» selv. Kommunen skal ikke benytte andre, egenproduserte vedtaksbrev.

3.4.2 Kommunen sender ut brevet «Melding om vedtak...» med en gang vedtaket er fattet. Kommunen benytter samme mal som «Melding om vedtak...» som er tilgjengelig i Saturn, men kan redigere brevet slik at det blir tilpasset den enkelte sak. For eksempel kan det legges inn flere kolonner der den avløste har hatt varierende sykmeldingsgrad gjennom perioden det fattes vedtak om tilskudd for.

Dersom det i forbindelse med registrering av vedtaket i Saturn oppdages feil må Fylkesmannen gi tilbakemelding til saksbehandler i kommunen om dette. Kommunen må se på saken på nytt og fatte omgjøringsvedtak. Kommunen sender «Melding om omgjøring av vedtak» til søker med kopi til Fylkesmannen. Når Fylkesmannen har mottatt omgjøringsvedtaket gjenopptas registreringen i Saturn slik at tilskuddet kommer til utbetaling.

Når Fylkesmannen har avsluttet registreringen av saken i Saturn skal kommunen orienteres om at dette er gjort.

3.4.3 Offentlighet og innsyn

Landbruksdirektoratet ønsker en ensartet praksis når det gjelder offentlighet og innsyn i saker om tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel mv. Etter offentleglova § 13 skal opplysninger som er underlagt taushetsplikt i lov unntas fra innsyn. Forvaltningsloven § 13 første ledd nr. 1 er en slik regel, og gir offentlig ansatte taushetsplikt om «noens personlige forhold».

Selv om det først og fremst er foretak som er mottakere av tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel mv., så er vilkårene for å få tilskudd og beregningen av det, uløselig knyttet opp mot opplysninger om privatpersoner. Opplysninger om noens helse eller ytelser fra NAV er underlagt taushetsplikt. Ved bruk av offentlig elektronisk postjournal skal derfor ikke søkers navn framkomme av tittel- eller emnefelt. Om det gis innsyn i vedtak om tilskudd, skal ikke identifiserende opplysninger framkomme: Navn, adresse, personnummer og lignende må sladdes i disse tilfellene.

3.5 SAKSBEHANDLINGSSBLANKETTEN DEL 1

Del 1 (side 1 og 2) av saksbehandlingsblanketten er ment for kommunens egen saksbehandling. Når saksbehandler vurderer de ulike feltene i blanketten må vedkommende ta stilling til om de ulike vilkårene for tilskuddet er oppfylt. **Det skal bare hukes av i de ulike boksene når utsagnet de er knyttet til stemmer over ens med faktum i saken.** Det må kunne hukes av i de aktuelle boksene for at vilkårene for tilskuddet skal være oppfylt. For årsaksavhengige vilkår skal bare de feltene som refererer til den aktuelle årsaken fylles ut. I tillegg er det en del felter som retter seg mot kravene til hva slags dokumentasjon som skal foreligge for at søknaden kan vurderes som fullstendig.

Dersom ikke tilstrekkelig antall bokser kan hukes av, fordi ikke alle vilkårene for å få tilskudd er oppfylt, må dette beskrives nærmere under kommunens vilkårsvurdering og evt. avslagsvedtak nederst på side 2 i blanketten. Dersom Fylkesmannen har gitt dispensasjon fra det aktuelle vilkåret omtales dette i stedet under «Dispensasjon fra vilkår» på side 2.

3.5.1 Om søknaden

Saksbehandler skal fylle ut datoen kommunen mottok søknaden, krysse av for om dette var innenfor søknadsfristen og om det dreier seg om en ny sak eller er fortsettelse av en tidligere sak (dvs. at første dag i perioden søknaden gjelder for er datoen rett etter siste dag i perioden for den forrige søknaden). Videre skal saksnummeret fylles ut, samt navn og organisasjonsnummer til foretaket.

Det skal vanligvis enten krysses av for at søker er juridisk representant for foretaket eller for at søker er nærstående etterlatt etter avdød jordbruker. Hvis både avdøde og søker har hatt tilstrekkelig næringsinntekt fra foretaket kan det imidlertid tenkes tilfeller der det vil være korrekt å krysse av for begge deler dersom den gjenlevende blir sykmeldt innen det har gått 8 uker etter dødsfallet. I slike tilfeller vil det for saksbehandlingens del trolig være enklere å be om separate søknader for de ulike grunnlagene, men kommunen kan ikke kreve dette av søker dersom søknadsskjemaet er forståelig og tilstrekkelig utfyllt og all nødvendig dokumentasjon følger med søknaden.

3.5.2 Søknadsperioden

Første og siste dato i søknadsperioden må føres opp, saksbehandler må føre opp hvor mange dager perioden utgjør, og huke av for at dokumentasjonen i saken stemmer over ens med søknadsperioden.

Dersom søker er honning- eller planteprodusent må det krysses av for om søknadsperioden er mellom 15. april eller 1. oktober eller om den er innenfor onnetida til tross for at dette ikke er tilfellet. Kommunen må begrunne eventuell utvidet onnetid nærmere i feltet ved siden av.

3.5.3 Vilkår for tilskudd – generelle vilkår

Dersom alle boksene under generelle vilkår kan hukes av betyr det at alle de generelle vilkårene for utbetaling av tilskuddet er oppfylt.

Andre linje under generelle vilkår inneholder ingen boks. Her skal kommunen gi utfyllende opplysninger og beskrive hvordan dette påvirker utmålingen av tilskuddet dersom det har skjedd vesentlige endringer i størrelsen på/typen av produksjonen i foretaket siden 1. januar i avløsningsåret.

3.5.4 Vilkår for tilskudd – årsaksavhengige vilkår

§ 4 jordbrukerens egen sykdom

Det skal hukes av for om den avløste er sykmeldt fra arbeidet i foretaket eller om vedkommende har vært til behandling/kontroll uten å ha vært sykmeldt. Videre skal det hukes av for at dokumentasjonen for dette er mottatt av kommunen og for at den avløste var yngre enn 70 år i søknadsperioden.

Dersom det ikke har blitt utbetalt tilskudd pga. avløstes sykdom i løpet av de siste 26 ukene rett forut for søknadsperioden hukes det av for dette. I så fall trenger man ikke vurdere om det har blitt utbetalt tilskudd pga. avløstes sykdom for mer enn 365 dager i løpet av de siste tre årene forut for søknadsperioden.

Hvis det har blitt utbetalt tilskudd pga. avløstes sykdom i løpet av de siste 26 ukene før søknadsperioden, må det kunne hukes av for at grensen på 365 dager ikke er overskredet forut for søknadsperioden. Videre må det enten hukes av for at 365 dagers-grensen ikke overskrides i løpet av søknadsperioden eller så må datoen grensen eventuelt overskrides fylles ut. Kommunen kan ikke fatte vedtak om tilskudd for dager i tid etter denne datoen.

§ 5 første ledd – svangerskapspenger

Saksbehandler må kunne huke av for begge utsagnene for at vedtak om tilskudd skal kunne fattes på dette grunnlaget: At den avløste har mottatt svangerskapspenger fordi hun pga. graviditet ikke har kunnet delta i arbeid i foretaket og at kommunen har fått kopi av vedtak om svangerskapspenger.

§ 5 andre ledd – foreldrepenger eller engangsstønad ved fødsel

Saksbehandler må fylle ut barnets fødselsdato, huke av for om den avløste har mottatt foreldrepenger eller engangsstønad ved fødsel, om kommunen har fått kopi av vedtak om ytelsen fra NAV, og om eventuelle foreldrepenger utbetales med 80 % eller 100 % dekningsgrad.

Dersom den avløste mottar graderte foreldrepenger samtidig med deltidsarbeide må fordelingen mellom stønad og arbeid føres opp.

§ 5 tredje ledd – 14 dager omsorgspermisjon i forbindelse med fødsel, adopsjon eller omsorgsovertakelse

Saksbehandler må fylle ut det som er aktuelt – datoen for fødsel (evt. termin) eller for adopsjon/omsorgsovertakelse. Saksbehandler må også kunne huke av for at kommunen har mottatt dokumentasjon for datoen og for at avløsningen har skjedd «i forbindelse med» fødsel/omsorgsovertakelse.

Ved fødsel må det videre hukes av for at det er dokumentert at far bor sammen med barnets mor. Ved adopsjon må det hukes av for at barnet er 15 år eller yngre og ikke er stebarn. Ved omsorgsovertakelse må det hukes av for at barnet er 15 år eller yngre.

§6 – barns sykdom

Her skal både barnets fødselsdato og barnets alder ved utgangen av året avløsningen har funnet sted fylles ut. For at tilskudd skal kunne gis må det kunne hukes av enten i boksen for at den avløste har fulgt barn under 12 år til lege/annen oppfølging av barnets sykdom eller for at vedkommende har barn under 18 år som lider av kronisk/langvarig sykdom eller funksjonsnedsettelse. Med sykdom menes sykdom eller skade. Det må også kunne hukes av for at kommunen har mottatt dokumentasjon for legebesøk/oppfølging eller for at barnet har en kronisk sykdom mv. og at dette gir en markant økning i risikoen for at foreldrene får fravær fra arbeidet.

Videre må det fylles ut hvor mange dager det er utbetalt tilskudd for på grunnlag av den avløstes syke barn tidligere i avløsningsåret. Det må enten hukes av for at grensen på tilskudd for 20/40 dagers avløsning ikke overskrides i løpet av søknadsperioden eller så må datoen for når dette skjer fylles ut. Kommunen kan ikke fatte vedtak om tilskudd for dager i tid etter denne datoen.

§7 – jordbrukerens dødsfall

Datoen for dødsfallet må fylles ut og det må hukes av for at søknadsperioden er innenfor tidsrommet fra dødsdatoen til åtte uker etter. Det må kunne hukes av for at avdøde da dødsfallet skjedde fylte kravet om minst ½ G i næringsinntekt fra foretakets jordbruks- eller gartneridrift og for at søker er enten etterlatt ektefelle/samboer, barn eller foreldre til avdøde. Det må hukes av for at kommunen har mottatt dokumentasjon for at vilkårene er oppfylt. Merknadsfeltet må fylles ut dersom slektskapet mellom den etterlatte og avdøde er vel kjent for kommunen og man derfor har unnlatt å be om dokumentasjon for dette.

3.5.5 Dispensasjon fra vilkår

Denne delen fylles ut dersom søker har kommet med opplysninger eller utsagn som kan tolkes dithen at han eller hun mener det kan gi grunnlag for dispensasjon. I merknadsfeltet må kommunen oppgi hvilket vilkår som ikke er oppfylt og hva som gjør at saken bør vurderes for dispensasjon. I de tilfellene dispensasjon blir/er gitt må datoen for Fylkesmannens dispensasjonsvedtak føres opp i merknadsfeltet før kommunen kan fatte vedtak om tilskudd.

3.5.6 Kommunens vilkårsvurdering og evt. avslagsvedtak

Her skal det hukes av for om kommunen finner at vilkårene for tilskudd på grunnlag av forskrift om tilskot til avløsning ved sykdom og fødsel mv. av 19.12.2014 er oppfylt eller ikke. Dersom kommunen avslår søknaden om tilskudd skal begrunnelsen for dette føres opp i feltet for dette. Del 1 av saksbehandlingsblanketten skal så dateres og signeres.

3.6 SAKSBEHANDLINGSBLANKETTEN DEL 2

Del 2 (side 3 og 4) av saksbehandlingsblanketten skal fylles ut av kommunen dersom vilkårene for å fatte vedtak om tilskudd er oppfylt og skal oversendes Fylkesmannen etter at vedtaket er fattet. Den inneholder felter for identifisering av saken, beregning av tilskuddet og opplysninger som er nødvendige for at Fylkesmannen skal kunne registrere kommunens vedtak i Avsyk/Saturn slik at tilskuddet kommer til utbetaling.

3.6.1 Søknad om tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel mv.

Foretakets navn og organisasjonsnummer og kommunens saksnummer må alltid påføres. Hvis Fylkesmannen og kommunen ønsker, kan de avtale at de andre opplysningene i feltet ikke fylles ut. I så fall må kopi av søknaden sendes til Fylkesmannen sammen med del 2 av blanketten i stedet.

3.6.2 Søknadsperiode, tilskuddsgrunnlag og dagsats

Søknadsperioden angis med dato–dato og antall dager perioden totalt utgjør. Hvor mange av dagene som er utenfor eller innenfor onnetida skal også fylles ut.

I feltet «Dagsatser basert på produksjonens størrelse/art» skal tilskuddsgrunnlaget per type produksjon foretaket driver føres opp. Tilskuddsgrunnlaget baseres på faktorer/satser fra henholdsvis tabell 9.2 og 9.3 i Jordbruksavtalen. Disse fremkommer også på side 2 i søknadsskjemaet. Dersom søker har fylt ut skjemaet elektronisk skal tilskuddsgrunnlaget ha blitt beregnet automatisk. Kommunen bør likevel kontrollere at beregningen er korrekt. Hvis skjemaet er fylt ut på papir, så må kommunen gjøre beregningen av tilskuddsgrunnlaget ved å multiplisere antall med tilhørende faktor og deretter legge sammen delsummene fra de ulike produksjonene til foretaket. Det samlede tilskuddsgrunnlaget, henholdsvis i og utenfor onnetida, gir grunnlaget for foretakets maksimale dagsats (som finnes i tabell 9.3).

Kommunen må alltid vurdere om opplysningene fra søker om arten/størrelsen av produksjonen virker korrekte og sannsynlige. Det kan være hensiktsmessig å undersøke hva kommunen har godkjent når den sist behandlet søknad om produksjonstilskudd og avløsertilskudd ferie og fritid til foretaket. Hvis kommunen ønsker å kontrollere oppgitt produksjon ytterligere kan man be om skriftlig dokumentasjon av for eksempel kjøp av dyr, fôr, leveranser til meieri/slakteri osv. Det er også anledning til å foreta stedlig kontroll. Hvis oppgitt antall viser seg å være feilaktig og feilen ville gitt en urettmessig tilskuddsutbetaling til foretaket om den ikke hadde blitt oppdaget, må kommunen vurdere om tilskuddet skal avkortes.

3.6.3 Oppdeling av søknadsperioden / graderte dagsatser

Tabellen er ment som hjelp til å finne graderte dagsatser og hvor mange dager det er i løpet av søknadsperioden med ulik gradering. Den er også nyttig dersom det er ulike fradrag for inntekter i ulike deler av perioden (typisk sykepenges) og dersom søknadsperioden er både innenfor og utenfor onnetida og foretaket har ulike typer produksjon hvorav noen er tilskuddsberettigende hele året og andre bare i onnetida.

Det er plass til å dele søknadsperioden opp i fire ulike deler. Her skal dato–dato for aktuell del av perioden og hvor mange dager hver del av perioden utgjør føres opp. Avhengig av årsaken til avløsningen skal sykmeldingsgrad, i hvilken grad arbeidsevnen til mottakere av arbeidsavklaringspenger er nedsatt, svangerskapspengegrad eller foreldrepengegrad (hvis disse mottas samtidig med deltidsarbeide) og dekningsgraden for foreldrepengene føres opp. Det skal også de korresponderende graderte dagsatsene.

Ved sykmelding utover 16 dager vil de første 16 dagene utgjøre del 1 av søknadsperioden (med mindre sykmeldingsgraden allerede har variert). Del 2 utgjør de resterende dagene av søknadsperioden. Dersom sykmeldingsgraden varierer må søknadsperioden deles ytterligere opp i tråd med graderingen. På samme måte må søknadsperioden deles opp dersom graden av svangerskapspenger har variert gjennom søknadsperioden.

3.6.4 Inntekter til fradrag

Alle inntektene til den avløste, med unntak av næringsinntekt og kontantstøtte, skal føres opp i skjemaet. Først typen inntekt, deretter beløpet, deretter antall dager beløpet skal deles på for å få beløp per dag. Antallet dager vil avhenge av om inntektene er oppgitt som beløp per dag, per uke, per måned, per år osv. Fradrag for inntekter omtales mer utførlig i pkt.2.3. Når det gjelder inntekter som er oppgitt med beløp per dag og som mottas for fem dager per uke (f.eks. sykepenges) må saksbehandler først beregne beløp per uke (ved å multiplisere med fem), så føre opp denne summen i beløpsfeltet og deretter dele på syv for å finne korrekt beløp per dag i syvdagers uke.

Dersom den avløste kun jobber som jordbruker og er 100 % sykmeldt i f.eks. 30 dager før vedkommende friskmeldes må inntekter til fradrag beregnes for del 1 (dag 1–16 i søknadsperioden) og del 2 (dag 17–30). Sykepenges kommer bare til fradrag i del 2. Ved varierende sykmeldings- eller svangerskapspengegrad i løpet av søknadsperioden, må sykepengene eller svangerskapspengene føres opp flere ganger slik at man får beregnet korrekt beløp til hver ulik del av perioden. Andre typer inntekter, som er konstante til tross for varierende gradering eller utbetaling av eventuelle stønader, kan føres opp med det samme beløpet per dag bortover på en og samme linje i alle de ulike delene av søknadsperioden.

Skjemaet summerer selv dagsbeløpene for de ulike inntektene som skal komme til fradrag fra maksimal dagsats for de ulike delene av perioden.

3.6.5 Maksimalt tilskudd

I denne delen av skjemaet skal både (evt. gradert) maksimal dagsats for ordningen, inntekter som skal komme til fradrag (totalbeløp per dag), (evt. gradert) maksimal dagsats for ordningen fratrukket inntekter til fradrag per dag, foretakets (evt. graderte) dagsats ut

fra tabell 9.3 og antall dager føres opp per ulik del av søknadsperioden. Når dette er gjort kommer det laveste tallet av C og D automatisk opp og maksimalt tilskudd per ulik del og for hele søknadsperioden blir beregnet.

3.6.6 Opplysninger om avløsningen

Her skal opplysninger som er nødvendige for Fylkesmannens registrering av saken i Saturn/Avsyk fylles ut. Først årsaken til avløsningen: «sykdom» skal hukes av enten den avløste er sykmeldt eller har vært til behandling/kontroll pga. egen sykdom/skade, «svangerskap/fødsel» hukes av både i tilfeller med mottak av svangerskapspenge, 14 dagers omsorgspermisjon i forbindelse med fødsel/adopsjon/omsorgsovertakelse og mottak av foreldrepenger. Dersom foreldrepengene er graderte og kombineres med deltidsarbeid skal imidlertid boksen for «graderte foreldrepenger» hukes av istedet. Ved jordbrukerens dødsfall hukes det av i boksen for dødsfall. Ved barns sykdom, skade eller funksjonsnedsettelse hukes det av i boksen for «barns sykdom» enten det dreier seg om følge til legekonsultasjon eller omsorg for kronisk sykt barn.

Det skal videre føres opp hvor mange dager i den perioden søknaden gjelder for de ulike typene avløser er benyttet. Opplysninger om benyttet egen ansatt avløser skal føres opp: Fødselsnummer, fornavn og etternavn. Det er plass til opplysninger om tre ulike avløserer. Dersom foretaket har benyttet flere enn dette må kommunen gi Fylkesmannen de samme opplysningene om de øvrige avløserne, enten i følgebrev/eget vedlegg eller i merknadsfeltet under «Kommunens vedtak». Der avløseren er ansatt i avløserlag, annet firma eller er selvstendig næringsdrivende så skal navnet og organisasjonsnummeret til laget/firmaet føres opp.

3.6.7 Dokumenterte utgifter til avløsning

Her skal utgiftene (fratrasket mva.) til de ulike typene avløser i den perioden søknaden gjelder for føres opp. For egne ansatte avløserer skal utgiftene deles opp i henholdsvis dokumenterte utgifter til lønn (inkl. feriepenger og avgiftspliktig kjøregodtgjørelse) og dokumenterte utgifter til arbeidsgiveravgift. Skjemaet summerer de ulike utgiftene og finner summen av dokumenterte utgifter i søknadsperioden.

3.6.8 Eventuell korrigerende av utbetaling der det er gjort tidligere delutbetalinger.

Dette skal fylles ut i de sakene der det er levert egne søknader for ulike deler av én lengre, sammenhengende avløsningsperiode, og det ved en eller flere delutbetalinger ikke var dekning for alle de dokumenterte utgiftene mens andre delutbetalinger var lavere enn maksimalt beregnet tilskudd. I så fall gjøres en korrigerende utbetaling slik at det totale tilskuddsbeløpet blir det samme som om foretaket hadde sendt én etterfølgende søknad for hele perioden.

Ubenyttet andel av totalt maksimalt tilskudd for hele avløsningsperioden (hele perioden de ulike søknadene dekker til sammen) skal føres opp. Eventuelle dokumenterte kostnader til avløsning som ikke er blitt dekket av delutbetalinger, skal føres opp sammen med hvilken type avløser kostnadene er knyttet til. Hvor mye som skal utbetales som korrigerende utbetaling beregnes deretter automatisk.

Om den korrigerende tilskuddsutbetalingen utbetales separat eller sammen med utbetalingen for den perioden søknaden som er til behandling gjelder, er opp til Fylkesmannen.

3.6.9 Kommunens vedtak

Totalbeløpet som godkjennes til utbetaling for den perioden søknaden gjelder og eventuelle direkte foregående søknadsperioder, skal føres opp. Dersom det har vært variasjoner som nødvendiggjør oppdeling i delperioder, f.eks. fordi det ikke utbetales sykepenger de første 16 dagene eller på grunn av varierende sykmeldingsgrad, så skal beløpene for hver delperiode føres opp i feltene for dette.

Eventuelt ubenyttet del av maksimalt tilskudd for perioden skal føres opp. Det samme skal eventuelle dokumenterte utgifter som overstiger maksimalt beregnet tilskudd og som det derfor ikke er gitt tilskudd for. Bare ett av disse to feltene kan fylles ut. Teoretisk kan det også finnes saker der utgiftene og maksimalt tilskudd er akkurat like store. I så fall skal ingen av de to feltene fylles ut.

Dersom kommunen har merknader til enten vilkår, dokumentasjon, kostnader, inntekter delutbetalinger eller korrigerende utbetaling kan de føres opp i merknadsfeltet her. Dersom det skal gjøres avkorting eller motregnes i tilskuddet, noteres også dette i merknadsfeltet. Til sist påføres sted, dato og saksbehandlers signatur.

3.6.10 Fylkesmannens anvisning

Eventuelle kommentarer saksbehandler hos Fylkesmannen måtte ha, f.eks. notat fra kommunikasjon med kommunen underveis, nedtegnes i merknadsfeltet. Når saken er ferdig registrert i Avsyk/Saturn påføres sted og dato før saksbehandler hos Fylkesmannen signerer for at tilskuddsbeløpet er anvist.

Med hilsen
for Landbruksdirektoratet

Hilde Haug Simonhjell
seksjonssjef

Line Silberg van der Velde
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent og trenger derfor ingen signatur.

Kopi til:
Landbruks- og matdepartementet
Norges Bondelag
Norsk Bonde- og Småbrukarlag
Norske landbrukstenester

